

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Égész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben hásho hordva:	
Égész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 21.

A káptalani kinevezések.

A hivatalos lap mai számában megjelent királyi kézirat véget vet a gyásznak, mely Szent László ősrégi káptalanját felejthetetlen prépostjának és két derék tagjának elhunytával érte.

A legfelsőbb kézirat egész terjedelmében a következő:

A vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a nagyvárad latin szertartású székeskáptalanban *Vinkler József* sardikai választott püspöknek és olvasó-kanonoknak a javadalmas nagyprépostságra és kanonoki székre, *Zajnai János* éneklő-kanonoknak az olvasó-kanonokságra, *Széchenyi Jenő* békési főesperesnek az élőlő kanonokságra, *Schifner Ede* közép-szolnoki főesperesnek az örkanonokságra, *Radnai Farkas* legidősb mesterkanonoknak a székesegyházi főesperességre, *Andrássy János* második mesterkanonoknak a békési főesperességre, végre *Wolafka Nándor* makariai választott püspök, kis prépost és harmadik mesterkanonoknak a közép-szolnoki főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő, az utolsóelőtti megelőző mesterkanonokságot *Kucsovsky Lajos* tiszteletbeli kanonok és püspöki lyceumi tanárnak, az utolsóelőtti mesterkanonokságot *Grócz Béla* címzetes prépost és endrődi plébánosnak, az

utolsó, egyben irodalmi kanonoki széket pedig *Steinberger Ferencz* Szathmár egyházmegyei áldozó pap és tanítóképző intézeti igazgató-tárnárnak adományozom.

Kelt Bécsben, 1899. évi október hó 9-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Dr. *Wlassics Gyula*, s. k.

Az új nagyprépost.

B. e. Nogáll püspök után méltóbbat nem érhetett a magas kitüntetés, hogy a fényes történelmi multtal bíró várad káptalanának feje legyen, mint *Vinkler József* v. püspököt. A nagyvárad egyházmegye s különösen Nagy-Várad városa ismeri jól ezt a püspöki méltóságában is szerény megjelenésű, áldott jó szivű, ritka szilárd jellemű s kifogyhatatlan bőkezűségű főpapot, ki csaknem négy évtized óta Nogáll mellett is valódi disze, gyöngye volt a káptalannak, határtalan tisztelettel környezett jóakarója minden paptársának, áldozatkész pártfogója, maecenása minden nemes igyekezetnek, hathatós támogatója a szegényeknek és árváknak.

Jól tudjuk, hogy az ő szerénysége visszautasít minden dicséretet. Azért csak azt közöljük e helyen róla, amit három hónappal ezelőtt, mikor püspöki helynök lett, legilletékesebb bírójá *Schlauch* bihornok irt róla egyházmegyéje papságának:

„Nagy vigasztalásunkra szolgál, hogy teljes megnyugvással gyorsan határozhattunk s *Vinkler József* választott püspök, cz. prépost, olvasókanonok ur ő méltósága személyében született tanácsunk oly tagját nevezhettük ki

püspöki általános helynökünké s ügyhallgatónké, kinek hite, tudása, jámborsága, hűsége, jellemzilárdsága, példás kötelességérzete, sokoldalú hosszú működésében, közte boldogult nagy püspökölődöm Szaniszló Ferencz oldala mellett az egyházkormányzatban is szerzett gazdag tapasztalata, éles ítélőképessége, igazságossága, szeretete, áldozatkészsége s az egyházmegye viszonyainak alapos ismerete, az őt környező közbizalommal, általános tisztelettel és szeretettel egyesülten, maguk jelölték ki e nagyfontosságú hivatalra.

A káptalannal együtt az egész egyházmegye őszinte szívből kívánja: Ad multos annos!

Az új kanonokok.

A legfelsőbb királyi kézirat nemcsak új prépostot adott a várad káptalannak, hanem három derék új tagot tiltetett az elárvult stallumokba. A várad egyházmegye papságából két kiváló férfiú jutott be a káptalanba, egyik a központból, ahol 36 esztendőn át nevelte nem lankadó buzgalommal az egyházmegye levitáit, másik a lelkipásztorkodás nehéz munkáját végző papság sorából, melynek egyik legmunkásabb, legérdemesebb tagja volt, — az egyházmegye legnagyobb, legszebb hitközségéből, melynek igazán jó pásztora volt.

A harmadik, akinek Nogáll litterarium stalluma jutott örökségül, eddig csak hírből és irodalmi működéséről volt ismeretes előttünk. A hir, amely megelőzi idejövételét, igen jó. A szatmári egyházmegye hivatalos lapja bucsuzól ezeket írja róla:

„Egyike ő azon keveseknek, kik az ideálokért, a magasztos, önzetlen czélokért lelkesedni tudnak, kik utógondolat nélkül lépnek a közügy küzdő terére, hogy annak szolgálatában emésztsék fel szellemi és lelki erejüket.

Dr. Steinberger Ferenczet ott láttuk mint

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ősi virtus.

Irta: Kincs István.

A tótlaki földesurat, Bényei Mihályt bor mellett gyászolták. Maga kívánta ugy. Meghagyta testamentomában, hogy a torát magyar módiasan csinálják: mindenkinek, aki fölköveti, a falu korcsmájában három literhez légyen jussa.

És az a porcezió kellett is szegény tótlakiaknak, sokat vesztettek az elköltözöttben: legtöbben az atyjukat siratták benne. Ha az a bor nincs, hát a temetésnapján olyan sirás-rivás hallatszik Tótlakon föl a magas mennyekbe, hogy talán az Uristen maga is megbánja, a miért azt a derék embert az élők sorából kiszólitotta.

Igy azonban borba fojtották a bánatot. Amolyan ünnepies vigasság volt az, melyen ha van is kedv, azért hiányzik a dubajság, akár csak azon örvendezett volna mindenki, hogy egy szenttel megint megszaporodott a menyei ármádia. Szita Gergő azt is megjósolta, hogy nem ad neki tíz esztendőt s az ő földesurukat még a naptárba is fölveszik a kalendáriomcsinálók.

Azontul pedig a Bényei család jövődjé-

vel foglalkozott a fél falu. Itt is Szita Gergő, a fiatalabbik esküdt vitte a szót.

Hát bizony ugy van, hogy hát adósság is van. Mire költötte a mi jó urunk azt a sok pénzt, mire sem, annak csak a jó Isten lehet a megmondhatója, hanem én tudom, hiszen ott voltam, mikor a pesti urakkal a birtokát böcsültük, annyi pénzt adtak azok neki át egy sok bélyeges irás fejében, hogy a kastély tejeje, ha minden zsindey ötös bankóvá válnék, dehoggy futná ki összesen azt a nagy summát.

— Aztán ki fizeti meg azt az adósságot? — kottyant valaki bele hátul.

— Ki? hát az urfiak. Apjuk meghagyta nekik a halálos ágyán, hogy viseljék gondját szegény özvegy anyjuknak, tartsák meg a birtokot a családnak: tegyék jóvá, ha ő valamit vétett — pedig dehoggy vétett teljes életében, még a bogarat se bántotta. Meghagyta nekik mondom, hogy jaj nekik, ha azt a szép birtokot dobra juttatják, mert akkor ő megfordul a sirjában.

— Szegény nagyságos ur! Ha egyszer megmondta, hát meg is teszi. Soha nem hazudott — hangzottaka megjegyzések össze-vissza.

— Majd elvállik. Az urfiaktól függ, hogyan forgatják magukat — magyarázott tovább Szita Gergő, — Aladárhoz még bizom kicsit, abból még ember lehet a talpán, hanem Laczi, no ne adj Isten, hogy az ódes anyja valaha arra rászoruljon. Soha olyan buta gyereket! még

akkor se hagyja otthon a könyvét, mikor a szántók után néz. S azután azt hiszitek, tudna garasárát káromkodni, mikor valaki rosszul csinálja a maga dolgát? Jaj dehoggy! Sirva-riva kerik inkább a béreseket, hogy ne ugy, hanem így. Bizony számalom csak nézni is. Megmondtam már egyszer a nagyságos asszonynak magának, vegye el a könyvet tőle, ne mutassa ki annyira minden ember előtt a butaságát, minekutána ahhoz már az utolsó béres is konyit, hogy a ki olyan sokat tanul, annak csak számarának kell lennie, de nagnak.

Egészen másképen csinálja a nagyobbik. Aladárban vagyon tisztességes uri tempó. Azt már értem. Ha ugy lóháton nézem, hát bizony eszembe jut, hogy csak mégse halt ki az ősi virtus. Aladárban benne vagyon a híres Bényei vér. A fecskét röptében lelővi, tud beszélni könyv híján is, ért az iváshoz, kártyához, szóval mindenhez, mi az urat urrá teszi. Ha valaki, akkor hát ő köszörüli ki fényesre azt a párosuló griff madarat ott a kastély homlokán a Bényeiek czimerében.

* * *

Ugyanakkor a kastélyban is arról folyt a szó, ki lesz szomorú anyjának vigasztalója, támogatója, ki váltja be a haldokló atyának utolsó kérését.

— Beváltom én! — ugrott föl Aladár —

vezéralakot minden mozgalom élén, mely az egyházmegye papsága körében megindult. Szónoki kiváló képessége, erős judiciuma, bölcs előrelátása mindig biztosította az ügy sikerét, melynek keresztülvitele mellett pálcát tört. Elévülhetetlen lesz érdeme egyházmegyénkben azon fáradságtalan tevékenysége miatt, melyet a »Szatmáregyházmegyei Irodalmi kör«, a »Heti Szemle« megalapítása körül kifejtett, mely aztán a »Pázmány-Sajtó« létesítését is maga után vonta.

Huszonhárom évig állott, mint igazgató a szatmári tanítóképző intézetek élén, melyeket a virágzás magas fokára emelt, tapintatos vezetésével, fokozatosan fejlesztvén azokat. Korának egyik legnagyobb paedagógusa, kinek e téren kifejtett irodalmi munkássága előtt szívesen emelt kalapot a szent István-társulat, midőn tudományos és irodalmi osztályának tagjává választotta. Dicsősége beragyogta az egész országot, méltán lehetett őt a tanítók eszményképének tekinteni.

Egyéniségének épen ez a kiemelkedő vonása ültette a mult évben a tanítók országos bizottságának elnöki székébe, hol dicsőséggel, közmegelegedésre töltötte be a reá várakozó munkakört s magára vonta az ország biboros hercegprimásának és püspökeinek figyelmét. Talán éppen ezen érdemeinek lehet köszönni, hogy neve irányadó helyeken forgalomba jött s ime tevékenységének jutalmául csakhamar halántékára tűzték az elismerés pálmáját.

Külső megjelenése rokonszenves. Előzékenysége, magas műveltsége és finom modora szalonképessé teszi a legmagasabb körök társaságában. Rendkívül jó szíve van. Ártani nem szeret senkinek, mende-monda beszédekre nem hallgat, hanem személyes meggyőződés útján becsüli fel kinek-kinek egyéni értékét.

Gyönyörű vonása jellemének, hogy mások-uk közjóra irányított munkásságát elismerni és méltányolni tudja. Nemcsak példájával, de szavaival is buzdításul szolgál, hogy ki-ki lakadatlan kitartással állja meg azon helyet, melyet hivatása, a köz- vagy nemes ügyek iránt való szeretete számára kijelölt.

Ezek után joggal hisszük, hogy új otthonában is a régi marad, új egyházmegyéjének is sikeres, áldásos működésben kiváló érdemes tagja, idővel jóltevője lesz. Nehéz feladat jutott neki osztályrészül, Nogáll stallamát kell betöltenie, adjon az Isten hozzá sok kegyelmet, sok áldást!

Az új kanonok rövid életrajza a következő:

Kucsovsky Lajos.

A kinevezett új kanonokok elseje, *Kucsovsky Lajos*, czimz. kanonok és papnevelői hittanár, egyike az egyházmegye legtisztelteméltóbb és legkedveltebb papjainak. »Igaz izraelita, a kibennincsen álnokság semmi«, elmondhatjuk róla az Irás igéivel.

Szerény iparos családból született 1834. január 2-án. Gyermekéveit *Belényesben* töltötte; ott járta végig a gymnasiumot is, hittani tanulmányait pedig, mint az egyházmegye legtehetségesebb növendékeinek egyike *Budapestben*, a középponti papnevelőben végezte. Kiváló tehetsége ott annyira föltűnt, hogy kortársai állítása szerint mindenki fényes, ragyogó pályát jósolt neki. A jóslat, legalább abban az értelemben, amint gondolták, nem teljesedett; de ha egy becsületes, lelkiismeretes munkában eltele, szeplőtelen jellemmel ragyogó papi életre elmondhatni, hogy nem volt hiába, akkor a kitüntetett megelegedéssel, paptársai büszkeséggel tekinthetnek vissza befutott pályájára.

Az áldott emlékü Szaniszló püspök 1859. okt. 30-án áldozópappá szentelte a kiváló növendékpapot, előzetesen a váradi-olaszi plébános mellett jelölve ki tért működésének. 1860-ban már a papnevelőbe került tanulmányi felügyelőnek. 1863-ban már az ágazatos hittan. (Theologia Dogmatica) tanszékében találjuk, úgy, hogy ezek szerint a kitüntetett ma már 36 esztendő tanári pályára tekinthet vissza. Az egyházmegye egész nemzedékének szívébe lelkébe ő csepegtette a keresztény vallás fölsőges hittitkait, mysteriumait. Hosszu időn át az egyházmegyei pénztár számadásait is ő készítette, amivel eleget mondtak azoknak, akiknek egy hatalmas, e mellett százfelé elhelyezett tőke kezeléséről fogalmuk van. 1872-ben szegények ügyvédje, 1880-ban szentszéki ülnök, 1883-ban helyettes házasságvédő, 1888-ban zsinati vizsgáló, 1891-ben czimzetes kanonok és rendes házasságvédő lett.

Zajtalan és a világ előtt kevésbé föltűnő, talán igénytelennek látszó pálya, de az igaz érdemeket becsülnők, a hálás tanítványok, a szerető paptársak szemében annál érdemesebb. Ha valaha kanonoki kitüntetés igaz érdemek jutalma, általános elégedettségre és közöröm tárgya volt, ez mindenestire az leszen. A Mindenhatótól, kinek kezében van az emberi élet, azt kérjük, a kitüntetettől büszke reménynyel várjuk, hogy életének új s talán még sokáig tartó iránya, újabb bizonyossága lesz a köztisztelet igaz, mély jogosultságának. Tudjuk, hogy a kitüntetett a legmélyebben át van hatva annak tudásától, hogy a papi életnek csak ha áldozattal, jótékonyossággal, közérdekű tevékenységgel van telítve, lehet értelme jogosultsága.

Maradjon ilyen értelemben még sokáig tanára az egyházmegye papságának, ifjuságának!

Grócz Béla.

Egyszerű vér, s az a pár adat sem mond sokat, mely a schematismusban neve után áll. Született 1843. jan. 1., pappá szenteltetett 1865. jul. 15. Káplánkodott kilencz évig több helyen, Váradon is. 1874-ben csorvási kurátus lett, 1889-ben endrődi plébános és alesperes, 1895-ben Sz. Antalról nevezett draveczi prépost.

Ime ennyi a keret. Az egyszerű kerete egy áldásdús életnek, egy igazi Krisztus szíve szerinti papi életnek, melyet az egész egyházmegye ismer s mintha minden nemes papi ambíció új erőt kapott volna a fáradságos munkára, úgy hat az ő kanonoki kinevezése.

Egyetlen ambíció töltötte be életét, de ez az egész embert, szívének lelkét betöltötte, az, hogy minél hasznosabbá tegye magát az egyház számára, s ami ezzel össze esik a rá bízott nyáj számára.

Mennyire tudta szeretni népét!

Látom őt szigorú téli éjszakán beteghez sietni. Őt kivánták. Gyér ősz haját kuszálta a szél, a fagyos alföldi sár keserves fáradsággá teszi utját, de nincs rá mód, hogy három káplánja közül küldjen valamelyiket. Hívták, megy.

Látom nap-nap mellett sietni a iskolába. Éppen annyi órát tanított, mint akár melyik káplánja, látom az általa létesített most már hatalmas takarékpénztár, akkor hitelszövetkezet tiléseim buzgólkodni a szegény nép anyagi érdekében; látom a szociálisták táborába züllött nép között, amint az ő szelid lelkével hivatgatja vissza a tévedt nyáját, s látom amint vissza hozza őket hiánytalanul, s ez után csak ő gyónatja a sok száz embert s viseli minden gondjukat.

Hallom a beszédet, ami róla esik.

Nagy összeköttetésű, előkelő családból származik. Mint kis gyermek, midőn családja a ráczok elől menekül, megismeri a forradalom rémes napjait.

Mint kis diák mindig az első között van s a Salamon-fundáció egyik reményekre jogosító növendéke. Soha ellensége nem volt. Irigye sem, mert nem kerestett kitüntetés soha, ami anyagi jóban részesült, az pedig mindig a szegényeké volt, nem az övé.

A csorvásiak sirva bucsuztak el tőle, mikor egyenes püspöki kívánságra át ment Endrődre, s most Endrőd várja aggodalmasan, kap-e megint ilyen jó atyát, mint aki püspöke szerető gondoskodása folytán, távozik tőlük.

Aszkéta életét szelid modora takarja, rejti a világ elől, de azért régi kopott kanapéján kívül nincs más alvó helye, annyira egyszerű. Tudását

melletted maradok anyám s ha dolgoznom kellene két kezemmel, akkor is megtenném éretted jó szülém.

Bényeinek szívére szoritotta a lelkes ifjut s úgy fordult azután Laczihoz, ki szomorú némasággal horgasztotta le fejét a másik oldalon.

— No és te? — kérdezte az anya kíváncsian.

— Nekem el kell mennem — felelé a fiu hirtelen, — tanulmányaimat be kell fejeznem, hanem azért tudod ugyis édes anyám hogy szeretlek, végtelenül szeretlek.

— Tudom — volt a válasz s a szomorú özvegy kisebbik fiát is szívéhez szoritotta. Mire kifejtettek egymás karjaiból, arra Aladár nem volt már a szobában: valami dolga akadt künn a lovak körül.

Az édes anya maga se tudta miért, valami rémes ismeretlen sejtelemről gyötörtetve, újból átölelte Laczit, görcsösen szoritotta magához s zokogva mondá:

— Tanulj, fiam, tanulj, mert a lavina már gördül s ha azt édes gyerekek te meg nem állítod utjában, Aladár hiszem meg nem akasztja. Akkor, akkor szegény atyátok biz' Isten megfordul a sziban.

Ha ezt Szita Gergő hallotta volna, hát bizonyosan megcsóválja a fejét s szentül azt mondja rá:

— Nem tudod, mit beszélsz, te asszony.

* * *

Aladár beváltotta szavát: nem mozdult anyja mellől, csak úgy hébe-korba, mikor bál állott a megye székhelyén, akkor nézett be oda. Mert hát mi a manó, ő is fiatal ember s mint ilyen barátnak csak nem szegődhetik. No meg azután a régi barátságot meg is kell ujítani, különben úgy elfeledik az emberek a Bényei nevet, akárcsak nem is egzisztált volna. Néha Tótlakra is cipelt egy-két jó barátot, pár napot ott is el lehetett tölteni vadászat, bor és kártya mellett. Azontul pedig nevelt szép lovakat, szidta a béreseket, gazdálkodott gőzerővel.

Hanem igazi csodák csodája, mire egy-egy esztendő lepörgött, az özvegy azon vette magát észre, hogy még sincs garas a háznál: nem-hogy adósságtörlesztésre, hanem még kamatfizetésre se kerül. Persze a rossz esztendők, komisz gabonaárak, nyomorult hitelezők, kik az emberfiának lenyuznák a bőrét, — azok voltak a fiatal földesur vigaszai.

Megvárták a másik esztendőt, a harmadikat, negyediket, hanem hát hiába, mintha átok ült volna Aladár kezén, a mibe bele fogott, minden a visszajáról sült el. Még a mulatás sikerült legjobban s szegény fiu mit csináljon, abban keresett szórakozást, feledést, míg édes anyja százával hullatta a könnyeket.

A család régi fénye halványulni, a régi óriás haldokolni kezdett. A törpét pár nap alatt is legyűri a halál, hanem az óriáson esztendők hosszú során keresztül vásitja kaszáját szegény.

Csakhogy hosszú haldoklásnak mégis pusztulás a vége, tartja a közmondás. S az lett a vége Bényeiekéknél is. Megpördült a dob az udvaron.

Aladárnak nem volt ereje azt végig nézni, elbujdosott messzire, magára hagyva szegény édes anyját szíve kimondhatatlan bánatával. Az emeleti ablakról nézte, mint ígérnek vad idegenek az ősi család pusztult birtokára. Simi nem tudott már; könnyei elapadtak, — hősi megadással viselte szomorú sorsát.

Az udvaron pedig elhangzott hogy:

— Senki többet, harmadszor.

— Most fordult meg szegény jó földesurunk lenn a sirjában, — kiáltott föl valaki keserű hangon a tömegben: Szita Gergő volt.

Pedig hát dehogyan fordult. Mikor a verő bemondata nevét, a meglepetés és csodálkozás zaja zúgott végig a sokaságon.

Bényei László vette meg a birtokot az elköltözött földes urnak kisebbik fia.

Mindenki örült, csak Szita Gergő rázta a fejét. Nem tudta fölfogni, hogy az a buta gyerekek mentse meg a család régi fényét, mikor a derék fiu nem tud már zöldre vergődni, pedig hát Aladárban szépen meg volt az ősi virtus.

Az volt a baj épen. Sok volt benne az ősi virtusból. Az a bajunk, hogy nem tudunk a multon okulni, a jövőnek tanulni.

szerénysége takarja, bár több nyelvet, német, olasz, francziát beszél és bámulatos tudása van, különösen az egyházi dolgokon kívül a társadalmi tudományokban.

Jótekonyságáról hívei tudnak beszélni s ők nem is hallgatják el senki előtt. Büszkeséggel beszélnek róla idegenek, ismerősnek mindig.

Az ő egyszerű igénytelen alakját körülveszi itt is csakhamar a nimbus, a nagy lélek előtt önkényt meghajló embertársak odaadó tisztelete, szeretete.

Dr. Steinberger Ferencz.

Steinberger Ferencz született Máramaros-Szigeten az 1846. év november 25-én. Elemi iskoláit és a gimnázium alsó osztályait is ugyanitt végezte. 1862. évben Szatmárra a Hám-féle convictusba vétetett fel, a hol a gimnázium felső osztályait végezte. 1864-ben növendékpap lett a szatmári papnevelőben. 1866-ban az érettségi vizsgálat letvése után a budapesti központi papnevelőbe küldetett a hittudományok elsajátítására, ahol a tudományokból 1869. és 1870. években két szigorlatot állott ki.

1870-ben áldozópappá szenteltetvén, Fehérgyarmatra küldetett segédlelkésznek. 1871. májustól ugyanezen év október 1-ő napjáig a szatmári püspöki aulában actuariusi tisztelet viselt. 1871-ben tanáruul nevezetett ki a szatmári tanítóképzőbe.

1875-ben a szatmári kir. kath. férfi és nőtanítóképző intézetekhez képzőtanáruul nevezetett ki, mely minőségben maig is működik. Ugyanakkor nevezetett ki a papnevelő intézetben a nevelés és módszertan tanáruvá, amely tisztelet 19 éven át viselte.

1876-ban a férfi és nőtanítóképző intézetek igazgatója és a Paedagógium gondnoka lett, ahol maig is működik. 1877-ben a szatmári Szentszék ülnöke és a szentszék tanügyi osztályának tagja lett. 1879-ben a hittudományok doktora lett.

1889-ben a Szatmáregyházmegyei Irodalmi Körnek alelnöke lett, amely tisztelet maig is viseli. 1890-ben a Szent István-társulat irodalmi és tudományos osztályának tagjává választották. 1991-ben a szatmári Pázmány-sajtó-társaság alelnöke lett. 1891-ben a h. zsinati vizsgáló bizottság tagjává nevezetett ki.

1892-ben a Szent István-Társulat kebelében működő tankönyv bíráló bizottság tagjává lett. Ugyanezen évben a szatmári kisedővönöképző intézet igazgatójává nevezetett ki, amely tisztelet ma is viseli; majd a középiskolai hittanárokat képesítő bizottság tagja lett.

1893-ban a budapesti m. k. tud. egyetem hittudományi kara bekebelezett doktorrá választotta, ugyanezen évben lett XIII. Leó Pápa ő Szentsége t. kamarása és a szatmár-ugocsa-megyei kath. tanító-egyesület elnöke, amely tisztelet 1897-ig viselte. 1894-ben a szatmári kath. polgári iskolai tanítóképző intézet igazgató-tanáruvá nevezetett ki, amely minőségben ma is működik. 1896-ban a kath. népiskolai tantervet revideáló bizottság tagjává nevezetett ki. 1898-ban a magyarországi kath. tanítók országos bizottságának elnöke lett. 1899-ben a szatmári kath. hitközségi iskolaszék egyházi elnökévé nevezetett ki.

Irodalmi munkái: a) Önállóan megjelent művei: 1. Jézus Krisztus a nevelő-tanítók eszményképe, I. és II. kiadásban. 2. Vallás nélkül nincs igazi műveltség. 3. A kath. szellem a tanítóknál. 4. A nőnevelés és nőkérdés. 5. Vallás és hazafiság. 6. Az erkölcsi nevelés módszere. 7. A megsiratott Erzsébet királyné. b) A következő című szakfolyóiratok és napi lapokba írt számos cikket és cikksorozatot: Hittudományi folyóirat, Religió-vallás, Kath. pedagógia, Kath. hitoktatás, Kalauz, Tájékoztó, Iskola, Népiskolai tanügy, M. állam, M. korona, Szatmár és vidéke, Szatmár, Szamos, Heti szemle.

A néppárt a székelyek közt.

Az országgyűlési néppárt f. hó 29-én, az vasárnap d. e. 10 órakor **Érdi-Szentlélek**en, d. u. 3 órakor pedig **Nagy-Nyujtód**on néppárti népgyűlést rendez, melyre a párt

tagjai közül gróf **Zichy Aladár**, **Molnár János** és **Kálmán Károly** képviselők fognak lerándulni.

Mayländer ur „békül“.

Magyarország fiúmei jóakrói mégis csak kedvesek. Nem csinálnak konkurrencziát az engesztelhetetlen transzváli köztársaságoknak, hanem kellemes föltételek mellett hajlandók megteretni. A fontos eseményről így szól egy fiúmei távirat: Mayländer ur, az autonómisták vezére, legmagasabb személyében megjelent gróf Szapáry László kormányzóknál és följánlotta, hogy a fennálló differenciákat igyekezzenek békésen megoldani. Kormányzó és vezér behatóan konferáltak — a többi aztán diplomáciai titok. A jó urak nyilván ennyit is elégnék tartottak arra, hogy széles Magyarországon örömtüzeket gyujtsunk és mozsárdurrogással üdvözljük a fiúmeiek békülőkédvét. Hát a dolog nem így áll. Szó sincs róla, szívesen látná Magyarországon mindenki, ha a fiúmeieknek megjönne a jobbik eszköz. De ha az autonómista urak »békétárgyalásokat« akarnak folytatni Magyarországgal, ez nem józan ész megjöttét jelenti, hanem a régi nagyzási hóbortnak újabb megnyilatkozását. Hiszen csak a minap láttuk azt a botrányt, amit a közuti vasut magyar felírása miatt nyeltek a békülők fiúmeiek. Ezután még ők akarják a »differenciákat« békésen megoldani! Ezek a differenciák annyiból állnak, hogy a fiúmeiek szembeszálltak Magyarországtörvényeivel: a megoldás tehát csak az lehet, hogy belátva hibájukat, ezután respektálják a törvényt. Ha megteszik, annál jobb nekik. De arról már még sem szabad álmodozni, hogy Magyarországot békealkudozásokba ereszkedjék velük. Magyarország tud elnéző lenni tévelygő, sőt neveletlen gyermekeivel szemben is, de arra még alig volt eset, hogy a tévelygőket egyenrangú félnek ismerte volna el, a kikkel a differenciákat békésen igyekeznek megoldani. Ne bolondítsák Mayländer ur és társai a fiúmei népet, akkor mindjárt kész a béke. Féltárgyalásos különben a reggeli lapok ezt jelentik a nevezetes ügyről:

Gróf Szapáry László fiúmei kormányzó Budapesten járva és a miniszterelnöknek a fiúmei helyzetről jelentést téve, egyebek közt bizonyos előterjesztéseket említett, amelyeknek tették. A miniszterelnök erre kijelentette, hogy a pillanatban ezen ügyet nem tárgyalhatja. Gróf Szapáry László fiúmei kormányzó már visszatért Fiuméba.

Az erdélyi róm. kath. státus évi jelentése.

A folyó hó 25-én kezdődő státus gyűlés alkalmából elkészült az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsának évi jelentése. A nagy gondnal és körültekintéssel szerkesztett évi jelentésből közöljük a következő érdekes adatokat:

Az igazgatótanácsból az idén azon tagok lépnék ki, a kik az 1896. évben választottak meg: e szerint kilépnek az egyházi rendiek közül: **Fábián Sándor**, **Biró Béla**, **Tamási Áron**; a világi rendiek közül: **Mikó Bálint**, **Pótsa József**, **br. Jósika Gábor** és **dr. Török Albert**; kilép még **Betegh Ferencz** is, a ki a múlt évben gr. **Eszterházy János** helyébe egy évre választott. Választandó lesz tehát 3 évre 3 egyházi és 5 világi. **Kovács Ferencz** helyébe 2 évre 1 egyházi, **dr. Grócz Gusztáv** és **dr. Csiky Viktor** helyébe 1 évre 2 világi igazgatótanácsos.

Dr. Szentkirályi Kálmán titkár orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegeskedéséből kifolyólag nyugdíjaztatását kérvén, 13 évi szolgálat után nyugdíjba számítható 1500 frt fizetésének 46 százalékával, vagyis évi 690 frttal nyugdíjaztatott.

Az erd. róm. kath. vallásalap 1889. évi költségvetésében épületek fenntartására s új építkezésekre megállapított 23,605 forintot adott ki.

Templomok építésére és fenntartására kintalt 23,665 frtot, a mezőszentmártoni templom és plébánia építéséhez pedig hozzájárult 34,000 frttal. **Török Antal** gyergyó-tölgyesi föld-

birtokos községe számára 24,004 frt 92 krra előirányzott templomot épített. Kegyes alapítványok czimén következő összegeket találjuk: **Darvas János** elhalt bácsi alesperes finövelési czélokra 12,000 frt; **Mihály Ferencz** deési nyugalmazott királyi járásbíró 3000 frt; ifjabb **Dájbakát Antal** csikszépvízi lakos végrendeletében a katolikus státust tette általános örökösévé.

A gimnáziumok állapotáról számolván be, nagy örömmel említi föl a jelentés azt a valóban apostoli gondosságot, melyet az erdélyi püspök a tanuló ifjuság iránt állandóan tanusít, szeretve keresvén fel és látogatván azt mindenkor az intézetekben. A főpásztor gondoskodásának legszebb megnyilatkozása volt az, hogy tudós és szentéletű egyházi férfakkal az ifjuságnak mindenütt szentgyakorlatokat tartott, amelyeken ő maga is megjelent.

Az ifjuság között fellendült vallásos szellemnek egyik igen szép megnyilatkozása az ájtatossági társulatoknak behozatala az intézetekben, mint a minő a **Mária-kongregáció** a gyulafehérvári főgimnáziumban.

A Státus tanárainak egyik szép intézménye a tanári kongresszus. Az idén a hetedik kongresszust tartották, melynek tárgysorozatában **Erdélyi Károly dr.**, a kolozsvári kegyesrendi főgimnázium jeles igazgatója két értekezéssel szerepelt; egyik értekezése: »**Fourier Péter** élet- és jellemrajza«; másik értekezése: »**A keresztény latin és görög remekírók iskolai szemelvényeiről**«. A tanári kongresszus életében nevezetes, hogy alapszabályait a vallás- és közoktatásügyi miniszter az idén jóváhagyta.

A Státus gimnáziumai mellett van 7 finevelőintézet és 2 internátus, hol az ifjuság igen jelentékeny része nyer ellátást.

A lefolyt tanévben az erd. róm. kath. státusnak volt 6 nyolcz és 1 négy osztályu gimnáziuma. Ezen 7 gimnáziumba be volt írva összesen 1947 tanuló. 19-el több, mint a múlt évben. A létszám a gyulafehérvár, marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi gimnáziumokban emelkedett; a csiksomlyóiiban, kolozsvárban alább szállt, a brassóiiban és kantaiban a múlt évvel egyenlő volt. Tanév végén vizsgálatot 1846 tanuló tett, 63-al több, mint a megelőző évben.

Vallásra nézve a vizsgálatot tett tanulók közül 1407 róm. kath., 155 gör. kath., a többi 273 nem katolikus. Nemzetiségre nézve az 1584 magyar mellett 252 más nemzetiségű volt. Látszik tehát, hogy gimnáziumainkat vallás- és nemzeti különbség nélkül keresik föl a tanulók.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter gimnáziumainknak az 1899. évre a következő fenntartási államszegélyeket engedélyezte: A brassói főgimnáziumnak 11000 frtot, a csiksomlyói 7000 frtot, a gyulafehérvári 12000 forintot, a kantai 1000 frtot a kolozsvári 4000 frtot a marosvásárhelyi 3000 frtot, a székelyudvarhelyi 8000 frtot és így a folyó évben mindenik gimnáziumunk részesült államszegélyben.

Az igazgató-tanács az uradalmak kormányzását részint saját testületi szervezetében intézi el, részint a státusgyűléstől ideiglenesen nyert felhatalmazás értelmében a jószágigazgató által hajtja végre.

Ezen jószágigazgató fizetése lenne 1800 frt törzsfizetés, 600 frt működési pótlék, 500 frt lakáspénz és egyelőre 300 frt uti átalány.

Az igazgató-tanács jelentése áttér ezután a kolozsmonostori uradalom egyrésznének a kolozsi kincstári birtokkal való elcsereülésére.

A cserére vonatkozó tárgyalások revén kezdetüket, e czélből gr. **Kornis Viktor** és gr. **Béldi Kálmán** urakat kérte fel, hogy az elcsereülésre kitűzött birtokokat és pedig egy a kolozsi, mint a kolozsmonostorit megszemléljék és megbecsüljék. E bizottság már 1898. évi november hó 7-én megbízatásának eleget teendő, benyújtotta jelentését a cseré tárgyát képező birtokokra nézve.

A státus-gyűlés jóváhagyása reményében a csereszerződés feltételei megállapítottak és eme betervezett szerződési tervezetben összefoglaltattak. Ezek szerint:

a) A kolozsmonostori r. k. tanulmányi-alap tulajdonát képező uradalomból 223 hold ingatlan, mely 131,400 frt értéket képvisel a

kolozsi 1228 holdra terjedő 140,000 frtra becsült birtok ellenében az államkincstárnak átadatik. A 8600 frt érték különletet a r. k. tanulmányi-alap lévén köteles megtéríteni.

b) A kolozsi birtok, mely ekként a státus birtokába jutandott, az államkincstár hasznosítására veszi 1899. évi november 1-től kezdődőleg 30 évre 7000 frt évi bér mellett 5%-os tizedéves progresszióval, úgy, hogy a 3-ik tized év kezdetén a bérletösszeg kiteend 7700 frt o. é.

c) Ugyancsak az államkincstár hasznosítására veszi, szinte 30 évre, a tanulmányi-alap tulajdonában megmaradt kolozsmonostori 560 hold 740 négyszögöl birtokot, de már 10%-os tizedéves progresszióval 5800 frt bér mellett, mely bérletösszeg a 3-ik tizedév kezdetén 6860 frtra emelkedik.

Ezek szerint a kolozsmonostori uradalomból kiszakított 223 hold birtok helyett a tanulmányi-alap tulajdonába jön a kolozsi 1228 hold terjedelmű uradalom és a 6352 frt 45 kr. kolozsmonostori évi bérlet helyét november 1-től kezdődőleg egy új, de 12.800 frtos bérlet váltja fel.

*

Az erdélyi római katolikus vallásalap tiszta cselekvő vagyona 1898. december hó 31-én 851.402 forint 43 $\frac{1}{2}$ krajczár. A tanulmányi alap tiszta cselekvő vagyona 1898. december 31-én 1.217.377 forint 74 $\frac{1}{2}$ krajczár.

A vallásalap 1900. évi költségvetését 116.613 korona bevétellel és ugyanannyi kiadásal irányozták elő. A tanulmányi alap költségvetését 286.208 korona bevétellel és 294.666 korona kiadással irányozták elő.

Szacsvay Imre emléke.

— Adakozzunk Szacsvay szobrára. —

Ez év majd minden napjára esik egy szomorú évforduló, melyen megemlékezünk a félszázad előtt szerencsétlen véget ért szabadságharcz utáni vad vérengzés egy-egy gyászos mozzanatáról.

Kedden, október 24-én lesz ötven éve, hogy Budapesten bitófán kivégezték. Nagyvárad első népképviselőjét: *Szacsvay Imrét*, a ki mint a képviselőház egyik jegyzője, hazafias lelkének, egész hevével szolgálta a magyar nemzet szabadság küzdelmét. Életével áldozott érte s meghalt a hazáért a többi martirokkal.

A durva erőszak még halálában is megakart gyalázní, de halála megdicsőülés volt, a melylyel példát adott a következő nemzedék minden hazafiasan érző magyarjának: miként kell élni és halni ezért az áldott honért s annak szabadságáért.

Szacsvay Imre az egész nemzet vértanúja de különösen e megyéé és városé, melynek földjén csepegtették szívébe, lelkébe a hazaszeregetet s e város képviselőjében fejtette ki munkásságát a nehéz nagy időkben.

Nyugvó porai távol tőlünk, az ország szívében pihennek s emlék jelzi porhüvelyének csendes lakát. Ámde ez nem elég; itt kell hogy álljon, e város falai között buzditó, bátorító például emlékezetének látható jele.

A nemzet hajnalának viradatán utat tört a honfiak szívében a hála és kegyelet lángja s a lelkes eszme visszhangra talált Nagyvárad és Biharmegye hazafias közönségénél: *Szacsvay Imre* szobrára pár ezer forintot adtak össze.

A lelkesedés azonban lelohadt, az adakozás megszűnt s évtizedeken ugyszólván szünetelt.

A vértanu gyászos kivégeztetésének félszázados fordulója keltette fel ismét a kegyeletes eszmét, hogy megvalósítsuk, a mi már rég kötelességünk lett volna; hazafias áldozatkészséggel pótoljuk hosszú évtizedek mulasztását.

A szobor létesítésére a gyűjtőiveket már szétküldte a polgármester. A felhívás, hisszük,

nem fog a pusztába elhangzó szó lenni s a város és megye minden hazafias érzésű polgárolerója kegyeletét adományával a szép célra. Egyforma lelkes indulattal áldozza filléreit a szegény s nagyobb áldozatát a gazdag, mert hazafias kötelességet tesz, a ki a nemzet martirjának emléket emel.

*

Szacsvay Imre kivégeztetésének 50 éves fordulója alkalmából Nagyvárad városa koszorut helyez a vértanu sirjára s a koszoru letételére dr. *Bulyovszky József* polgármester *Halmos János* budapesti polgármestert kérte fel.

Továbbá kedden délelőtt 10 órakor az olasz-i plébánia templomban nagy gyászmise lesz a vértanuért.

Dr. *Bulyovszky József* polgármester az emléknapi vonatkozólag a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívás.

Szacsvay Imre, Nagyvárad város első népképviselője vértanu halálának 50-ik évfordulója alkalmából folyó hó 24-ik napján (kedden) délelőtt 10 órakor a nagyvárad olasz-i róm. kath. plébániai templomban gyászünnepet tartunk, a melyen való részvételre a város hazafias közönségét meghívom.

Továbbá tudatom a törvényhatósági bizottsági tag urakkal, hogy a *Szacsvay Imre* emlékének megörökítése céljából emelendő szobor javára a gyűjtő iver kibocsájtattak s a szoborbizottság felkéri a t. gyűjtő urakat, hogy azokat hazafiai lelkes pástfogásukba vegyék és az iverket csak akkor adják vissza a begyűlt összeggel a szobor bizottság elnökének, ha már a gyűjtést a lehető eredménynyel befejezték.

Nagyvárad, 1899. október hó 21-én.

Dr. *Bulyovszky József*,
polgármester.

A Szigligeti Társaság gyászünnepélye.

Ma d. e. 11 órakor fog megtartatni a jogakadémia disztermében a Szigligeti Társaság felolvasása, mely egyedül b. e. dr. *Nogáll János* püspök emlékének lesz szentelve.

A társaságot, mint minden helybeli kulturális intézetet, maradandó nagyságu emlékek fűzik a nagy emberbaráthoz és kiváló íróhoz. A társaság, mint irót tiszteletbeli tagjává választotta irodalmi érdemeinél fogva. Az egyházi irodalomnak jelenben alig volt hivatottabb művelője, mint ő. Pázmány ősmagyar nyelvvel dolgozott, mely szinte bámulatos mérvben található meg műveiben, stíljének tömörségével, gondolatainak tisztaságával vált ki. Ritka gondossággal, szeretettel dolgozott egy-egy művén s művei valóban úgy kerültek ki kezéből, mint a gyémánt a köszörülő kezéből. A társaság magát tisztelte meg, midőn tagjai sorába választotta be.

Az agg főpap büszke volt e kitüntetésére, mert polgártársainak elismerését látta benne s élete fogytáig a legnagyobb érdeklődést tanúsította a társaság ügyei iránt.

Néhány éve a társaság anyagi ügyei nagy válság előtt állottak. A tagsági pénzekben nagy volt a hátrány s ennek következtében a társaság intézősége költségeit fedezendő, az alapítványokat csonkította meg, sőt nagy részét el is költötte. Az évi rendes közgyűlésen *Hegyesi Márton* tag meg is interpellálta az iránt az igazgatóságot, a mely kénytelen is volt elismerni a bajt, mely a társaság anyagi ügyébe befészkelte magát.

A mind élesebbé váló vita közepette egyszerre felemelkedett dr. *Nogáll János* püspök

alakja s az ő egyszerű modorában kijelentette a tagok lelkes éljenzése közt, hogy a társaság anyagi ügyeinek rendezésére 150 frtot adományoz, a mivel a társaság felfordult anyagi ügyei rendezve is lettek. Az illusztris író mellett, tehát az áldozatkész irodalompartoló is szerepel, mint a halál utáni megtiszteltetés indító okai.

A gyászünnepély megnyitó beszédjét *Rádl Ödön* elnök tartja, utána emlékbeszédet tart az elhunyt fölött dr. *Karsch Lollion* derecskei plébános, a társaság tagja, *Várad Antal* költő és dramaturg ódját felolvasni dr. *Várady Zsigmond* fogja.

A gyászünnepélyen jelen lesz dr. *Schlauch Lőrincz* bibornok-püspök is, valamint a l. sz. káptalan s a lelkészkező papság számos tagja.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

- Október 22. Szigligeti Társaság gyászünnepélye a jogakadémia disztermében.
Október 23. A városi iparoktatási bizottság ülése.
Október 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédképző parancsnokságnál reggel 8 órakor.
Október 24. Gyászmise *Szacsvay* emlékére.
Október 25. A város árverelő küldöttségének ülése a városházán d. e. 9 órakor.
Október 25. A színház bokréta-ünnep.
Október 28. Értekezlet a fuvardiszbás dolgában d. e. 10 órakor a vármegyeházán.
Október 29. A Kossuth-szobor leleplezése Tenkén.
November 2. Sajtópör a törvényszéken.
November 5. Városatya választás Olasziban és Velenczén.
November 14. A halásztársulat értekezlete a vármegyeházán.
November 18. Sajtópör a törvényszéken.

* **Erzsike főhercegnő eljegyzése.** Többször szó volt már róla, hogy *Erzsike* főhercegnőt, *Rudolf* trónörökös árváját legközelebb eljegyzí *Róbert* württembergi herceget, dragonyos főhadnagy. Most ez az eljegyzési hír még határozottabb formában jut érvényre. Az eljegyzés állítólag még e hó folyamán megtörténik. — *Róbert* württembergi herceget, a trónörökös leányának vőlegényjelöltje 1873. január 14-én született Meránban s így most huszonhat esztendő. Harmadik gyermeke *Fülöp* württembergi hercegnek és nejének, *Mária Terézia* Habsburgi hercegnőnek. *Erzsiket*, a trónörökös egyetlen leánya. 1883. szeptember 2-án született Laxenburghan s így most tizenhat esztendő.

* **Szerencsétlenül járt huszártiszt.** Gróf *Bréda* Viktor huszárkapitány, akinek a mult héten a lovaskaszárnyában lórugás következtében jobb karja eltört, mint örömmel értesülünk, már tul van a veszélyen. Karja gyps közé fel van kötve s pár hét alatt teljesen meggyógyul. A népszerű főtiszt tegnap felkelt betegágyából s hosszabb sétát tett; ellátogatott gróf *Széchenyi* Viktor főhadnagy bajtársához.

* **Joghallgatók otthona.** Megemlékezünk már arról, hogy az akadémia polgárai elhatározták, hogy diák otthont létesítenek. Ezen tervüknek sikerült is megnyerniök az intézet igazgatóját is, aki készséggel adta beleegyezését arra, hogy az ifjusági egyetek helyisége este is nyitva legyen. Egy hét óta azután tényleg nyitva van a kör helyisége este is s azt az akadémia polgárai igen nagy számban keresik fel. Hanem az egyetek helyiségének butorai már igen régiek s így nem felelnek meg rendeltetésüknek, miért is tegnap az egyetek bizottságai gyűlést tartottak, melyen kimondották, hogy a kör helyiségét egészen ujjonnan s lehetőleg kényelmesen bebutorozzák. Így azután a diák otthon egész biztosan fel fog virágozni.

* **Hazafias kérelem.** Nagyvárad város tanácsa tudvalevőleg gondozásába vette *Rulikovszky* Kázmér volt lengyel származású orosz dsidás százados, a magyar szabadság pártolását elvérzett vértanu sirját. Hosszu 28 éven át Nagyvárad egyik derék, hazafias érzésű polgára: *Weidlich* István világította ki évenként halottak estéjén a vértanu sirját. Most ez a kötelesség a városra hárult. *Weidlich* István hazafias lelkének sugallatát követve, tegnap azon kérelemmel fordult a városhoz, hogy engedjék meg, miszerint a mig él, évenként továbbra is ő világíttathassa ki *Rulikovszky* sirját. A derék polgár ezen kérelmét bizonyára teljesíteni fogja a városi tanács.

* **Megyebizottsági tagok választása.** Biharvármegye törvényhatósági tagjai közül többet elragadott a halál; ez év folyamán halt el *Szász* Ngoston és *Morvay* Tihamér is. A megüresedett bizottsági tagsági helyeket a napokban töltötték be választás után. A szalérdi választó kerületben *Tóth* Mihályt, a margittai kerületben *Horváth* Lajost és a tenkei kerületben *Bernáth* Lajost választották megyebizottsági taggá.

* **A színház ügye.** A színház építésére felügyelő bizottság holnap, október hó 23-án délután 3 órakor ülést tart, a melyen a színház világítása és a színház környékének rendezése felett fognak tanácskozni.

* **Szabadság után.** *Láposy* Lajos megyei iktató szabadságidejéből visszaérkezett s elfoglalta hivatalát.

* **A megfertőzött Körözs.** Idestova két éve húzódik a mezőtelegdi olajgyár ismeretes ügye, a mely szerint a gyárból a Körözsbe engedett vitriol-salak megmérgezi a folyó vizét. Sok huza-vona után az ügy most a kulturmérnöki hivatalnál aluszsa a boldogok álmát, a mérges salak pedig folyik a Körözsbe, hol tömegesen, hol csendesen. A mult héten ismét ugyancsak vigan hömpölygött a folyó hullámain a méreg. A halászok panaszkodtak, hogy a halállomány nagy része már kipusztult s amit még foghatnak, nem élvezhető, mert a fertőzött víztől büzös a husuk. Azt láttuk, hogy a városnál meg van a jóakarát, hogy a veszélytől megmentsék a drága vízvezetékét. Nem ártana, ha ezt a megfeneklett dolgot újból megmozgatná a városi tanács, amíg nem késő.

* **Népszerű felolvasások a népnek.** A »Nemzeti Szövetség« munkás osztálya és a »Magyar Népszászó« szerkesztősége elhatározta, hogy a tél folyamán népszerű felolvasásokat tart, a melynek célja a nép művelése. Dr. *Gyémánt* Jenő ügyvéd, a »M. N.« szerkesztője lakásán tegnap e tárgyban értekezlet volt, a melyen résztvettek: dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyész, dr. *Thury* Kálmán ügyvéd, dr. *Grósz* Menyhért orvos, *Vaday* József tanító, *Szűts* László ipariskolai igazgató, továbbá a jogász ifjúság részéről *Medvigy* Gábor. Elhatározták, hogy november hó 1-ső vasárnapjától kezdve a különböző városrészekben lesznek népszerű felolvasások, a melyek tartására közéletünk jeleseit kéri fel. A felolvasások idejét és helyét a hirdlapokban és falragaszok után tudatják.

* **A rendőrbiztos — mint küldöncz.** Igen szép fogást csinált tegnap ismét *Réz* Bertalan rendőrbiztos, aki egy igen ügyes fogással nagyobb mennyiségű lopott ékszert megkerített. — Egy *Cziros* Emma nevű szobaleány hosszabb ideig szolgált egy nagyváradai előkelő ügyvédnél. A leány néhány nappal ezelőtt azon ürügy alatt, hogy régi szeretője a katonaságtól kiszabadult s most őt elveszi, ott hagyta asszonyát. A bucsu megható volt, a leány könnyek között

vált, meg nem feledkezvén azon kijelentésről sem, hogy soha sem fogja elfelejteni a nagyságos asszony jóságát s hogy ha ugy fordulna a sorsa, akkor mindig szívesen s a legnagyobb örömmel jönne vissza szolgálni. Harmadnap este az ügyvéd felesége társaságba akarván menni, kinyitotta ékszer szekrényét, amikor is a legnagyobb megdöbbenésre azt vette észre, hogy a szekrényből az ékszerei egy része, mintegy 3—400 frt értékben hiányzik. A lopással mindenkit gyanúsítottak, csak az elment szobaleányt nem, azonban a büns igy nem kerülvény elő, a gyanu végre mégis az eltávozt szobaleányra irányult. Az esetet időközben feljelentették a rendőrségen is, hol a nyomozással *Réz* rendőrbiztos lett megbízva. *Réz* mindenek előtt a leány lakása után tudakozódott s megtudta, hogy az édes anyja itt lakik Váradon s hogy a leány már elment Belényesre. A rendőrbiztos ekkor ezekhez folyamodott, elment a leány anyjához özv. *Cziros* Sándornéhoz, *Varga* Terézhez, akihez ily szavakkal állított be:

— Nagy Gáspár belényesi lakos vagyok s a leánya küldött azon gyűrűért, amelyet tegnap előtt adott át, mert megszorult s pénzre van szüksége és igy azt elakarja adni.

Az asszony rá ment a lépre, előadta a gyűrűt, mire a rendőrbiztos természetesen felfedte kiletét s akkor már erélyesen követelte a többi ékszereket is, amik hamarosan elő is kerültek mind s igy az urnő nem károsodik. A leány elfogatása iránt a rendőrség megkereste a belényesi csendőrséget.

* **A felső kereskedelmi iskola segélyegylete** tegnap tartotta alakuló közgyűlését *Kotzmann* János tanár elnök vezetése alatt a felső keresk. iskola segély-egylete. *Kotzmann* szép beszédet intézett az ifjakhoz. A tisztikar megalakulása a következőképen történt: ifjúsági elnök *Ábrahám* Manó III. éves, pénztárnok *Rozsly* István III. éves, 2-ik pénztáros *Friedmann* Zoltán II. éves, ellenőr *Lázár* Aladár III. éves, jegyző *Kiss* Ferencz I. éves. Választmányi tagok lettek: *Márki* Andor, *Szabó* Ernő, *Vargha* Miklós III. évesek, *Goldstein* Sándor, *Tanay* Károly, *Zucker* Mór II. évesek, *Bumbera* Imre, *Csengery* Antal és *Weisz* József I. évesek.

* **Sodrony kötélpálya Biharmegyében.** A Magyar aszfalt-részvénytársaság a tatarosi és fidső-dernai kőszén- és aszfaltbánya telepek nagyobb kihasználása céljából a két bányatelep és a mezőtelegdi vasutállomás között sodronykötélpályát létesített. A pálya közgazgatási bejárását a miniszter november hó 3-ra tüzte ki s arra az érdekelt községeket s Biharmegyét is meghívta. A sodronykötél pálya Mező-Telegd, P.-Ujlak, Örvénd, Czigányfalva, Bogdán-Szovárhegy, Tataros, Sástelek és Felső-Derna községeket érinti.

* **A katonai bánásmód reformja.** Ilyen is van és kell is lenni különösen Nagyváradon, hol az országban a legtöbb katonai öngyilkosság fordul elő, ha csak azt nem akarjuk, hogy e szomorú rekord még fokoztassék. Egy derék humánus altábornagy, a VII. hadtest parancsnoka akarja reformálni a katonai bánásmódot. *Schwitzer* altábornagy, a hetedik hadtest parancsnoka, rendeletben utasította ugyanis a csapattesteket, hogy az ujonczok betanításánál intelligens altiszteket alkalmazzanak, akik kellő emberismerettel bírnak és akiknek kötelességévé teszik az ujonczokkal való humánus bánásmódot. A sértegetés és pofozás, mely eddig napirenden volt, egyszer s mindekorra beszüntetendő és végül a derék altábornagy elrendeli, hogy ezentul különös tekintettel legyenek az ujonczok nyelvismeretére. Ha ez a szép példa követésre találja bizonyára kevesebb öngyilkosság fordulna elő katonáéknál.

* **A »Polgári takarékos és segélyszövetkezet«** igazgatósága most bocsátotta ki felhívását az 1900. évi január 3-án kezdődő 5-ik évtársulatba való belépésre. A szövetkezet — mely rövid idő alatt oly óriási arányokban fejlődött, hogy immár 200 taggal s több mint 30.000 üzletrészszel bír, mely üzletrészek után teljesített heti betétek ez év végén $\frac{1}{4}$ milliót fognak kitenni, — ezen páratlan sikert részben a kitünően bevált évtársulati rendszer bevezetése által érte el, a mennyiben mód nyitott arra,

hogy ezen közhasznú s kizárólag takarékosági intézménynek az évenként nyitandó ciklusokba való belépés által bárki is minden nagyobb utánfizetés nélkül tagja lehessen. De eléretett ezen eredmény főleg azért is, mert ezen szövetkezet minden évtársulatának befizetési hetenként többször teljesíthetők s bár a tagjainak adott kölcsönök után csak 6%-os kamatot szed, az üzletrészei után fizetett osztaléka meghaladja a rendes takarékpénztári betét kamatozást. Ép ezért remélhető, hogy a most kibocsátott felhívásnak nemcsak a szegényebb néposztály, de azok körében is meg lesz a kívánt sikere, kik tőkájuknek nagyobb, de a mellett biztos gyümölcsötzetést keresnek. Amennyiben ujevkor előreláthatólag tömeges jelentkezések lesznek, a szövetkezet igazgatósága a közönség kényelme szempontjából akként határozott, hogy *belépni öhajtókat már most naponta délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig az intézet helyiségében* (Kossuth Lajos-utca 4 sz.) *felvesz* s egy heti részlet, valamint a felvételi díj lefizetése után a befizetési könyvecskét mindenkinek kiadja, úgy, hogy a befizetések január 2-ik hetétől kezdve zavartalanul folytathatók. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden egyes üzletrész után az évtársulati lejártáig, illetve 1506 héten át hetenként 10 kr. fizetendő.

* **A vértanu kardja.** A gyulai muzeum érdekes ereklyéhez jutott. *Knezich* Károlynak, a tizenhárom hős tábornok egyikének tábori kardja ez. Hüvelye fából van, de ez seholsem látszik, mert felületét vagy a reá alkalmazott aczélpántok, vagy kigyóbőr fűdi, míg vége másfél arasznyira aczélaban végződik. A kardkötő részére mindkét oldalon két keresztet alkotó körpánt van a tokra huzva, a kard foka felőli oldalon a keresztpántokból egy-egy karika nyulik föl, melyekbe a kötőszinór fűzhető. A kardot *Czegényi* Istvánné született *Berevási* Terézia ajándékozta s hat tanu bizonyítja, hogy maga *Knezich* kérte a *Czegényi*-családot kardja megőrzésére, mikor a magyar önvédelmi harc napja leáldozott.

* **A hétről.**

(*Koldus.*) Könyörüljön rajtam uram, már az a koldusbot sines meg, a melyre jutottam . . .

(*Indiskréció.*)

Lóvy: Hallottam, hodj mediókor sináltál edj kis krudele . . .

Kohn: Pszt . . . pszt . . . Sok majd ul-timókor.

(*Kellemellen elszólás.*)

Kovács ur: Hát meghalt az öreg Beke? Nem is gondoltam volna . . .

Dr. Szabó: Meg, még tegnap este!

Kovács ur: Ügy? Honnan tetszik tudni?

Dr. Szabó: Én kezeltem.

(*Sajnálkozás.*)

— Hallotta nagysád, szegény Bánlaky barátunkat elgázolta a villamos.

— Istenem! Pedig milyen jó walczer táncos volt!

(*A gyermekszobából.*)

Az orvos: Gyuri mutasd a nyelved!

Gyuri: Nem én!

Az orvos: Miért?

Gyuri: Mert tegnap a tanító urnak mutattam és — megvert érte.

(*Kakas Márton.*)

* **»Többé nem láttok.«** Ezt a sokat mondó két szöcskát vetette kis papírszeletre egy budapesti bájos alig 17 éves lányka s azután eltűnt a szülei háztól. *Stadler* Etelkának hívják a szép leányt. Apja jómódban élő háztulajdonos a fővárosban s ki lányát a leggondosabb nevelésben részesítette. Megvolt a szép leánynak mindene s csinos kis hozomány birtokosa volt. Tegnap előtt távozott el szüleinek a Főthi-ut 15. szám alatt levő lakásáról s azóta nyoma veszett. Másnap levelet hozott a posta. A borítékon a szülők felismerték leányuk kuszált vonásait s egy pillanatra öröm szállotta meg őket. Örömtük azonban csakhamar szomorúságra változott. Az apa felbon-

totta a borítékot, a melyben egy papírszeletet talált, rajta e két szócskával, a melyet leánya irt: »Többé nem látok, Etelka.« A megrémült szülők siettek a rendőrségre, hogy bajukat elpanaszolják s leányuk feltalálásához segédkezet kérjenek. A rendőrség keresi a szép leányt, a kinek személyleírása a következő: Közép termetű, arca kerek, kissé sápadt, haja szőke, szemei kékek. Eltávozásakor fekete szövet ruhát, sárga gombos czipőt s fekete kalapot fehér virágokkal — viselt. Különös ismertető jele, hogy balszemöldökén kis vágás van.

x **A háziasszony takarékosága** egy fiatal házaspár szerencsését alapította meg. Mint bennünket megbízható forrásból értesítenek, egy hivatalnok családja nagyon szűk anyagi viszonyok közt tengette életét. A férj alig volt képes a szerény háztartás költségeit beszerezni, sőt a midőn ezenfelül még súlyos betegségre esett, a különben felhőtlen házasságot nyugalma az egymást szerető férj és feleség között mármár veszélyeztetve volt. A nyomort a gondok csak nyomasztóbbá tették. A férj csüggedve gondolt nehéz helyzetükre. Az asszony azonban nem esett kétségbe, hanem bátorította férjét és biztosította, hogy nemsokára, már a legközelebbi napokban a sors jobbra fordul. És ez így is történt. Mert amint a szükség és gond legmagasabb fokra hágott, a fiatal pár pedig megfosztva minden élélmiszertől, az isteni gondviseléshez fohászokdottak, váratlanul feltűnt szerencsecsillaguk — a legutóbbi osztálysorsjátéknál megnyerték a nagy nyeremények egyikét. Az asszony t. i. daczára a nyomornak, daczára a kísértésnek, hogy a szükség napjaiban eladja az összekuporgatott fillérjein vásárolt sorsjegyet, ellenállt és ezen kitartása folytán vagyonhoz jutott. A Török A. és Társa cég szerencséje folytán — mert itt vásárolt a nyerő sorsjegyet — a gondot, szükségét és nyomort jólét, szerencse váltotta fel és a férj felgyógyulása után dicsérték a Török bankház szerencsésjét és most boldogan élnek. A most kezdődő osztálysorsjátéknál olvasóink figyelmébe ajánljuk ezen céget, mely szerencsésjénél, szoliditásánál és megbízhatóságánál fogva amúgy is nagy bizalomnak örvend. Török A. és Társa bankháza Budapesten a beérkező megbízásokat pontosan, gyorsan és megbízhatóan teljesíti. Az első osztályú sorsjegyek árai: $\frac{1}{1}$ sorsjegy 6 frt, $\frac{1}{2}$ sorsjegy 3 frt, $\frac{1}{4}$ sorsjegy 1 frt 50 kr., $\frac{1}{8}$ sorsjegy 75 kr. Sorsjegyek bevásárlásánál Török A. és Társa budapesti bankházát, Váczi-körtut $\frac{4}{a}$ legmелеgbben ajánljuk.

Transzváli háboru.

London, október 21. Az alsóház 271 szavazattal 32 ellenében megszavazta a 10 millió fontnyi póthitelt. A vita folyamán Balfour, a kincstár első lordja felolvasott egy táviratot, a mely szerint Symons tábornok a Glencoe mellett vívott csatában halálosan megsebesült. A távirat felolvasása alatt a ház tagjai levették kalapjukat.

London, október 21. Itt az a még meg nem erősített hír kering, hogy a kormány a háboru után Dél-Afrikában öt államból álló államszövetséget akar alakítani Dominion of South Africa név alatt. A szövetséghez tartoznának: Fokföld, Transzvál, Natal, Orenje és Rhodesis. A szövetség parlamentje Fokvárosban székelne.

London, október 21. A tíz milliós póthitel tárgyalása során azt mondta Redmond William, hogy ha már pénzt akarnak kiadni inkább Irországot és munkásosztályt tegyék. Redmondot ezért a nyilatkozatért rendre utasították s midőn tovább is ilyen hangon beszélt, felszólították, hogy nyilatkozatát vonja vissza. Redmond erre tiltakozva visszavonta szavait, a mit a nacionalisták helyesléssel, a ház egy része pedig nevetéssel fogadott.

London, október 21. A Standarda glencoei táborban tegnap délben föladott következő táviratot közli: Mire a puskások és a királyi rifle-lövészek 1000 yardnyira jöttek, a búrok ágyuit az angol ágyuk, a melyek 2509 yardnyira pusztító hatással lövöldöztek rájuk, teljesen elnémitották. A búrok még folyton erős puskatűzet adtak, a mely az angolok sorait erősen megritkította. Reggel 9 óra tájban a puskások és a királyi rifle-lövészek a magaslatra rajt bocsátottak ki, mire a búrok megfutamodtak. Időközben a 18-as huszárok, a garmati és birodalmi gyalogezredek, továbbá a Leicester-ezred előnyomult észak és kelet felé s így elvágta a búrok visszavonulási fővonalát. Az ellenség két tűz közé került és nagy veszteséget szenvedett. Ebben a pillanatban még folyik a harc, de az ellenség veresége már teljes. Ugy látszik, nagyon kevés búrnak sikerül megmenekülnie. Az angolok vesztesége körülbelül 300 halott és sebesült. A búrok vesztesége háromszor akkora lehet.

London, okt. 21. Glencoenál az angol lovasság a búrok üldözését éjjel is folytatta. Vyrburg megadta magát a búroknak ellenállás nélkül, a lakosság kivánságára. Scott őrnagy dühében és szégyenében agyonlőtte magát.

EGYESÜLETEK.

Sakk mesterek Nagyváradon.

A közeledő tél új életre ébresztette városunk egyik legagilisebb együletét, a sakkört, mely erre a téli szezonra is eleven programot állított össze. Többek közt elhatározták azt is, hogy egy mérkőzést rendeznek a fekete-sárga táblán, lehván Nagyváradra a sakk legkiválóbb bajnokait.

Az igazgató-tanács tegnap délután 5 órakor *Hoványi* Gyula dr. elnöke alatt ülést tartott ebben a tárgyban, melyen bejelentette az elnök, hogy az elnökségnek sikerült egy minden tekintetben előkelő és jó helyiséget szerezni és pedig a Kereskedelmi Csarnokban. Két szép nagy szoba áll itt a tagok rendelkezésére a szükséges felszerelésekkel, ezenkívül a Lloyd-kávéház tulajdonosa ki is szolgálja a vendégeket. A megnyitásra nézve az igazgató tanács felhatalmazta az elnököt, hogy a szerződés megkötése után tüzze ki a megnyitás napjait s arról a kör minden egyes tagját külön körlevélben értesitse. A megnyitás valószínűleg november hó 3-án lesz. A tél programjára nézve az igazgatótanács elhatározta, hogy az együleti élet föllendítése érdekében mindenek előtt — meghívja Charousek és Maróczy mestereket Nagyváradra. — Egy izben már volt Ceharvuses Nagyváradon és akkor felejthetetlen élvezetet szerzett a sakkjáték kedvelőinek. — Az idén még fényesebbnek ígérkezik a két világhírű sakkbajnok szereplése, kik valószínűleg egymással is mérkőzni fognak Nagyváradon. Ezenkívül tábla nélküli játékokat és szimultán produkciót is fognak bemutatni. A mestereket az igazgató-tanács nevében *Gesztesi* Ödön, a sakkör pénztárosa fogja meghívni.

Gyorsíró-gyűlés. A nagyváradai gyorsíró-egyesület f. évi október hó 22-ik napján (vasárnap) délután 2 órakor a Pável-utcai polgári leányiskolában levő rendes helyiségében választmányi gyűlést tart, melyre az egyesület tagjait ezennel meghívjuk. Dr. *Adorján* Emil elnök, *Tóth* Ferencz főjegyző.

IRODALOM.

Az én dalom.

Hej! . . . mikor én fiatal voltam
Mint egy madár úgy daloltam.
Leghőbb vágyam . . . óh az volt csak
Szép hajadból, hogy kaplhassak.

*

Most, hogy nőm vagy te énnékem
Hajadszálát már nem kérem,
Kéretlen is adod bőven
A levesben — minden délben.

(Puby.)

Pályázat lírai költeményre. A Petőfi-társaság a gróf *Vigyázó*-féle alapítványból pályázatot hirdet lírai költeményre. A háromszáz (300) koronás jutalomban csak irodalmi színvonalon álló mű részesülhet. A pályaművek, idegen kézzel tisztázva s a szerző nevét rejtő jelíggel levéllel ellátva, ez évi december hó utolsó napjáig a társaság titkári hivatalába: (Budapest, IV., Bástya-utca 11.) küldendők.

A Szent Gellért ifjúsági hitszónoklati folyóirat, *Szinek* Izidor dr., szent Benedek-rendi teológiai tanár szerkesztésében) 3. füzetéa következő változatos tartalommal jelent meg: 1. *Boldog Mór* ünnepére. Csak akkor leszünk boldogok, ha tökéletes alázatossággal teljesítjük hivatásunkat. *Acsay* Ferencz, győri szent Benedek-rendi főgymnasiunai igazgatótól. — 2. *Mindenszentek* ünnepére. Az ifjúság hivatása a szent élet. Hathatós segítség a szentek példája és közbenjárása. *Hetyei* Modeszt, pannonhalmi szent Benedek-rendi tanártól. — 3. *Pünkösöd* után XXIV. vasárnapra. Mi a csoda és művel-e Isten a jelenkorban is csodákat? *Szilágyi* Oszkár, pápai szent Benedek-rendi gymnasiumi tanártól. — 4. — *Szent Imre* herceg ünnepére. Szent Imre élete és erényei. *Rózsa* Vítál, esztergomi szent Benedek-rendi főgymnasiumi tanártól. — 5. *Szent Márton* püspök napjára. Szent Márton példaképünk kötelességeink teljesítésében. *Hógyészi* Amand, pannonhalmi szent Benedek-rendi székesegyházi szónoktól. 6. *Pünkösöd* után XXV. vasárnapra. Homília. *Mórocz* Emilián, pannonhalmi szent Benedek-rendi apród-mestertől. — 7. *Szent Erzsébet* ünnepére. Szent Erzsébet életpéldája. *Grátzer* Pius, községi szent Benedek-rendi gymnasiumi tanártól. — 8. *Pünkösöd* után XXVII. vasárnapra. A mindennapi lelkiismeretvizsgálásról. *Kiss* Szerafin, községi szent Benedek-rendi tanártól. — 9. *Alkalmi*. Beköszöntő az 1900. egyházi évbe. *Szentimrey* Márton pannonhalmi szent Benedek-rendi irodaigazgatótól.

Igazságszolgáltatás.

Mit csinál a beszterczei gimnázista szabad idejében.

— Sajtóper Ardeleán Jusztin ellen. —

A sajtóperek száma ismét szaporodott egygyel. Ezuttal a Nagyváradon megjelenő »*Vulturul*« egy közleménye lett inkriminálva, a melyért *Ardeleán* Jusztin törvényszéki hites tolmács, a »*Vulturul*« szerkesztője fog a vádlottak padjára kerülni.

Maga az ügy igen érdekes s nem mindennapi.

Dr. *Patrone* Vazul besztercze-naszódi gör. kath. lelkész, akinek a fizetése igen csekély s Besztercze-Naszód előljáróságához fordult oly kéréssel, hogy állítson ki az előljáróság egy hivatalos bizonyítványt arról, hogy ő teljesen vagyontalan s hogy jó *hazafi*. Ezen kérvényében megemlítette *Patrone* Vazul azt is, hogy ezen bizonyítványra azért lenne szüksége, mert segélyért akar folyamodni a miniszterhez, mert parochiája jövedelméből nem képes megélni.

Hanem a kérvénynek volt egy kitétele, a mely nem tetszett egyeseknek s ez az volt: jó

hazafi, amiről a Vulturul is megemlékezett egy cikkben, melynek »Telegramm« volt a címe.

Ez a cikk éles kritika tárgyává tette ezt a kijelentést, sőt annyira ment, hogy annak tartalmát Patrone magára nézve sértőnek találta s így elégtételért a sajtóbirósághoz folyamodott.

A sajtóbiróság legelőször a lap felelős szerkesztőjét, Ardeleánt vonta felelősségre, aki a cikk írójául Besztercze-Naszód bíróját nevezte meg.

Besztercze-Naszód bírja azonban a cikket a felelősséget nem vállalta el, kijelentvén, hogy a cikket ő nem írta, hanem az ő irását utánozták s úgy lett az az ő nevében elküldve.

Erre meghallgatták az irásszakértőket, kik igazolták azt, hogy a cikket tényleg nem a bíró írta s hogy az írása hamisítva van.

Később rájöttek arra is, hogy ki hamisította az írást. És az nem volt más, mint egy besztercze-naszódi *nyolczadbeli gimnázista*, akit ismerősei rávettek a hamisításra s aki azt unalmas óráiban meg is tette.

Időközben azonban a felelősséget a cikkért elvállalta Ardeleán s így mégis csak ő lesz a vádlott.

Az ügyben a legközelebbi napokban kitűzik a tárgyalás határnapját s így a sajtótárgyalás még ez évben meg lesz tartva.

Magyarország halálbüntetési statisztikáját közli a Jogtudományi Közöny a büntető-törvénykönyv életbeléptének idejéig, tehát csaknem husz évre visszamenőleg.

A kuria, illetőleg rögtönbiróság által halálra ítéltetett: 1880-ban 1, 1881-ben 11, 1882-ben 6, 1883-ban 8, 1884-ben 17, 1885-ben 13, 1886-ban 10, 1887-ben 8, 1888-ban 1, 1889-ben 1, 1890-ben 7, 1891-ben 3, 1892-ben 1, 1893-ban 1, 1894-ben 1.

Kivégeztetett: 1881-ben 4, 1882-ben 2, 1883-ban 5, 1884-ben 7, 1885-ben 5, 1886-ban 1, 1887-ben 1, 1888-ban 1, 1889-ben 1, 1890-ben 4, 1891-ben 1, 1892-ben 1, 1894-ben 1, 1895-ben 1.

Végrehajtás előtt meghalt: 1881-ben 2, 1882-ben 1.

Kegyelmet nyert: 1880-ban 1, 1881-ben 5, 1882-ben 5, 1883-ban 3, 1884-ben 3, 1885-ben 10, 1886-ban 8, 1887-ben 9, 1888-ban 7, 1890-ben 3, 1891-ben 2.

1896 óta a kir. kuria halálos ítéletet nem mondott ki.

A halálra ítélték összes száma 20 év alatt 89, kivégeztetett 35, végrehajtás előtt meghalt 3, kegyelmet nyert 51; a halálra ítéltéknek tehát csaknem kétharmada kegyelmet nyert.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

- 3003 Tompai Bálint s. t. idegen ingó rong. — helyben hagyva.
 3179 Weisz Jakab okirat hamisítás, — helyben hagyva.
 3231 Halmazsán Mihály testi sértés, — helyben hagyva.
 3291 Podloz Albert s. t. szándékos emberölés, — helyben hagyva.
 3302 Vámos Gyula s. t. testi sértés, — részben megváltoztatva.
 3309 Vigyikán Flóra testi sértés, — rendelet.
 3310 Pántye János s. t. testi sértés, — helyben hagyva.
 2907 Tamás Tódorné rágalmasz, — megsemmisítve.
 2937 Demján Sándor közösen elleni kihágás, — részben megváltoztatva.

3050 Murányi Lajos s. t. testi sértés, — helyben hagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 3176 Kozma Flóra lopás, — helyben hagyva.
 3177 Panda Tógyer hatóság elleni orószak, — helyben hagyva.
 3212 Gábor Péter lopás, — helyben hagyva.
 3232 Ifj. Nagy Imre szándékos emberölés, — helyben hagyva.
 3244 Spiegel Dávid testi épség elleni kihágás, — részben megváltoztatva.
 3255 Pantis Péterné s. t. testi sértés, — részben visszautasítva, részben helybenhagyva.
 3292 Uzsopán Vaszi s. t. sikkasztás, orgazdaság, — helyben hagyva.
 3300 Bajdok Flóra testi sértés, — feloldva.
 3305 Hás György becsületsértés, — visszautasítva.
 3301 Budurán Tódor testi sértés, — helyben hagyva.
 3312 Drimbó György testi sértés, — helyben hagyva.
 3335 Péter József testi sértés, — részben megváltoztatva.
 3344 Szimesero Istvánné becsületsértés, — megváltoztatva.
 3354 Puskás Balázs testi sértés, — helyben hagyva.
 3353 Broncz Tódorné testi sértés, — helyben hagyva.
 3356 Benke József becsületsértés, — visszautasítva.
 3140 Geberán Péter s. t. sikkasztás, — részben megváltoztatva, részben megsemmisítve.
 3146 Horváth Sándor lopás, — helyben hagyva.
 3147 Halász Lajosné lopás, — megsemmisítve.
 3148 Demján Jánosné lopás, — helyben hagyva.
 3157 Szvoboda György lopás, — helyben hagyva.
 3199 Gangye Alexa rágalmasz, — részben megváltoztatva.
 3201 Román György lopás, — helyben hagyva.
 3202 Grósz Mihály s. t. lopás, — részben megváltoztatva.
 3221 Guj Mária lopás, — részben megváltoztatva.

MULATSÁG.

Társas vacsora a Réti Népkörben.

Az ősz beálltával a Réti Népkör ismét életjelt ad magáról. A téli idényt nagy halestéllyel és mulatsággal nyitja meg f. hó 29-én, vasárnap este. A tél folyamán többször rendez kedélyes estét tagjai mulattatására.

A fodrászok kolonja. A fodrász segédek első kolonestélyüket ma, vasárnap tartják a Zöldfa-szálloda disztermében, mely az előjelekből ítélve, igen sikerült lesz.

IPARÜGY.

Ipariskolai beiratások. Az ipariskola téli tanfolyamán a beiratások a közs. polgári iskola helyiségében október hó 26-tól 31-ig eszközöltetnek és pedig d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig, — s a tanítás november 5-én veszi kezdetét. Tandij 2 forint 9 krajczár. Felhívtnak a t. mester urak, hogy tanonczaikat a fent megjelölt határidő alatt mulhatlanul beirassák, mert ellenkező esetben a mulasztók az ipartörvény megfelelő §-a értelmében 20—200 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetettnek. *Az ipariskolai igazgatóság.*

REGÉNY-CSARNOK.

Huszonhat nap a sivatagon.

Sven Hedín utazása a Pamir-fensíkon. 4

A nap folyamán tanácsot tartottunk. Jolleszi biztosított, hogy a Chotan-darja innen négy napi járőföldre van keletnek; a nálam lévő legjobb orosz térképek is csak 130 kmt. mutattak, a mi 6 napi menetet jelent. Mindazáltal megparancsoltam, hogy tiz napra vegyünk magunkhoz vizet, miáltal a tartályok félig lesznek tele s nem fognak nagy terhet képezni. Ugy számítottam, hogy a tevéket is megítatva napjában kétszer, készletünk tiz napra elég lesz. Az edények megtöltését Kászimra és Jollesira bízam, ugyanakkor este a többi csomagot is rendbe szedtük, hogy másnap rögtön indulnunk lehessen.

A pihenés jót tett az állatoknak, úgy, hogy 23-án a forróság daczára 27.5 kilométert hagytunk hátra. Eleinte sik fenyéren jártunk, csakhamar azonban újra megkezdődtek a homokbuczkák 6—7 méter magassággal; embereim *igisz-kum* szóval jelölték őket, a mi magas homokot jelent. Pár óra múlva a magasság 18—20, sőt később 25—30 méterre emelkedett. Most már lehetetlen volt egyenest haladnunk, lehetőleg a buczkák tetején kellett maradni s azok összefüggését követni. Így aztán utunk zeg-zugosan vezetett s kétszeresébe került a rendes időnek.

Különös hatással volt a magány mindenikünkre. Embereim nem nevetgéltek, még csak beszélni is alig beszéltek. Egyik kutyámat annyira kihozta sodrából a szokatlan csend, hogy megszökött stöbbé nyomára sem találtam.

3. A siri csend honában.

Orkászterü nyugati szélriasztott fel 24-én kora hajnalban. A rettentő légáramlat daczára az ég világos, tiszta maradt, mert itt csak a keleti szél hoz magával porfellegeket. Annál jobban megtelt azonban a levegő homokkal idelelt. Egész homok felhők tánczoltak a föld felett s néha egészen elborítottak bennünket is, de azért soha sem emelkedett magasabba, mint két emberhosszra. Ez éppen elég volt, hogy szájba, fülbe, orrba behatoljon s a ruhát is egészen áthassa. Annyi előnye mégis volt a viharnek, hogy a dombok keleti lejtőjét menedékesebbé s így utunkat könnyebbé tette.

Izlam Bai volt a karavánvezető s mint ilyen, felülmulhatlan. Könnyű léptekkel ment elől, kezében az iránytűvel; néha eltűnt egy-egy domb mögött, de csakhamar felbukkant a másiknak gerinczén. Néha megállt, körültekintett kelet felé az egész vidéken s felénk kiáltott: »*hecs joll jokk!*« (nem lehet keresztüljutni!), »*her taraf jaman kum!*« (mindenütt gyalazatos homok!) vagy »*kum-tag!*« (homok hegy!). Akkor aztán jókora kerülőt kellett tenni északnak vagy délnek, hogy az akadályt ki kerüljék.

Ilyen ut hamar elkedvetleníté az embert s kifárasztja a tevét; utóbbiakban csak egy-egy jó itatás önt friss erőt. Mindazáltal már 13 km. után nagy szükségét éreztük, hogy tábort üssünk egy keményebb talaju völgyben.

Munka után lehevartek az emberek s beszélgetéssel töltötték az időt. Valódi öröm volt Izlam Baiit hallgatni, hogyan tudta a többieket jó kedvben tartani. Elbeszélte, mennyivel nehezebb utakat tett már ő velem az Alai-völgy hómezőin, a Musz-tag-ata glecserei közt, úgy, hogy embereim egészen megnyugodtak sorsukban.

25-én reggel szomorú fölfedezést tettem. Észrevettem, hogy a vastartályokban a víz nagyon erősen csobog s vizsgálatot tartottam. Kiderült, hogy még csak két napra volt bennök víz! Kérdeztem embereimet, miért nem engedelmesskedtek parancsomra s miért nem töltötték beljök 10 napra való vizet? Mind Jollesira vallottak, hogy ő szabta meg a víz mennyiségét. Mikor ezt hanyagságért felelősségre vontam, biztosított, hogy a legutóbbi tavaktól négy napjárőföldre ismét lehet kutat ásni.

Adatai pontosan összeváltak a térképpel, eddig minden szavának hinni lehetett s így szó sem volt arról, hogy visszaforduljunk nyugatnak, miután keleten a víz épen oly közel feküdt, mint nyugaton.

Mindazáltal elhatároztuk, hogy a vízzel takarékoskodni fogunk, mintha pénz volna. Izlam Bainak meghagytam négyszé mközt, hogy ne veszítse szem elől a két tartályt, melyek még vizet tartalmaztak. A tevéket pedig nem volt szabad többé megitatni.

Egész nap hűvös szél fújt. Ezért leszálltam tevémről s gyalog mentem, egy részt hogy az állatot kiméljem, más részt hogy az emberekbe lelket öntsek. Kelet felé egész nap hiába kémlelődtünk, végtelen homokbuczkasor látszott mindenfelé! A csügg és eloszlátására elég volt azonban egy szunyog, mely egyszerre a karaván fölött röpdösni kezdett; mindjárt azt hittük, »száraz-föld« van közelben.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Személyi hírek.

Bécs, okt. 21. Fejérváry báró honvédelmi miniszter tegnap ideérkezett.

Szerajevo, okt. 21. Kállay Benjámín közös pénzügyminiszter holnap néhány napra Hercegovinába utazik. (M. T. I.)

Leégett cukorgyár.

Nagyszombat, okt. 21. (Saj. tud. táv.) A nagyszombati virágzó cukorgyár kigyuladt s dacára az óriási erőfeszítéseknek, melylyel ugy a gyár munkásai, mint a városi tűzoltóság azt megakarta menteni — teljesen leégett. A tűz ismeretlen okból származott. A kár félmilliónyi. Mintegy 300 munkás maradt foglalkozás nélkül.

Cseh zavargások.

Prága, okt. 21. (Saj. tud. táv.) Csehország több városában nagy zavargások vannak, melyeket a rendőrség nagy eréllyel ver szét. Több helyen tömegeket letartóztatások voltak.

A hadügyminiszter az új ágyukra.

Bécs, okt. 21. (Saj. tud. táv.) A hadügyminiszter a delegációban új ágyukra 35 milliót fog kérni.

A bécsi egyetemi hírek.

Bécs, okt. 21. A bécsi technikai főiskola új rektorát, Ulrich Keresztély tanárt ma délelőtt ikatták be a közoktatásügyi miniszterium a helytartóság s a bécsi főiskolák képviselői jelenlétében.

Bécs, okt. 21. Hirn tanár ma nem tartott előadást, mert hallgatói számára előbb külön igazolványokat állítanak ki. Hirn tanterme előtt nagy számú diákság gyűlt össze, de mikor megtudták, hogy a tanár nem tart előadást, nyugodtan szétszörlottak. Általában azt hiszik, hogy a tüntetések, a melyeket az összes tanárok elítélnek, nem fognak ismétlődni (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

A kolozsvári kongresszus.

Itt már ötödször gyűlt együvé az ország iparosainak színe-java a kereskedelmi és iparkamarák kiküldöttjeivel, hogy tanácskozzanak a felett, mely módok és eszközök volnának alkalmazandók, hogy a végelszegényedésnek indult kisiparosok ügyét törvényhozási uton megakadályozzák. Ennek a céljának az elérésére gyűlt össze az érdeklődők oly száma Kolozsváron, a mely még egy ily gyűlésen sem volt tapasztalható. Az érdeklődést fokozta az, hogy a mostani kereskedelmi miniszter, Hegedüs Sándor a nála megjelent meghívó küldöttségnek azt az ígéretet tette, hogy ha ideje engedi, örömmel fog a tanácskozásokban részt venni: de ha abban akadályozva volna, magát szakférfiival fogja képviseltetni. Ígéretét az utóbbi módon be is váltotta, a mennyiben képviselőül dr. Abonyi Emil miniszteri tanácsost küldte el.

E kiváló szakférfiu megjelenése annál örvendetesebb volt, mert magával hozta a kereskedelmi miniszternek leiratát, melyben ügyünket a revizióra megértnek tartja és ügyünk elintézését a közel jövőben kilátásba helyezi. Sőt vezérfonalnak fogja tekinteni tanácskozásunk eredményét.

De hát lássuk most, mi történt Kolozsváron? Összegyűlt 420 oly férfi, kik azzal a szándékkal hagyták el otthonukat, hogy módosítására törekedjenek az 1884. XVII-dik törvény-cikk, a melyet köznyelven ipartörvénynek neveznek, de a melynek összekuszált szakaszai létrehozásuk óta csak romlást és veszedelmet okoztak az általános ipari fejlődésnek, a mely mű utánzata volt egy rossz külföldi fércziműnek.

Iparügyi fejlődésünk csak a helyesen megalkotott törvények korlátain belül válhatnak nem csak a hazai iparosok, de a haza javára is.

A kongresszus tanácskozása elé az országos központi bizottsága 15 sorozati pontban készítette elő a tanácskozási sorrendet, melynek az elnökök, jegyzők és más tisztviselők megválasztása után elsőnek tárgyalatott az ipartörvény módosítása.

A gyűlés egyhangulag a kassai kereskedelmi kamara titkára, Deil Jenő alábbi határozati javaslatát egyhangulag fogadta el.

1. Az ipartestületek alakítása kötelezővé tételén, minden I. fokú iparhatóság székhelyén ipartestület létesíttessék, melybe a szolgabiroi járásokban az illető járás községeinek, a rendezett tanácsú városokban és városi törvényhatóságokban az illető város összes iparosai belépei tartoznak;

2. hogy az ipartestületek anyagi erejük gyarapítása céljából felhatalmazandók arra, hogy különböző hivatalos funkciók elvégzéséért (tanoncz-szerződés kötése, felszabadítás, bejelentés, kijelentés stb.) bizonyos illetékeket szedhessenek, melynek maximumát a törvény határozná meg;

3. hogy az ipartestületek hatásköre kibővítendő (véleményezés az iparbejelentések, iparendélyek dolgában, végeladások engedélyezésénél, tanoncziskolai felügyelet) a tanoncziskolai bizottság tagjainak felét a testület választaná stb.;

4. hogy az illető város vagy megye, mely az által, hogy a testület az iparhatósági teendők nem csekély részét elvégzi, tisztviselőket és tetemes költségeket takarít meg, évi segélylyel kártalanítsa a testületet.

Az államvasutak bevételei az év első felében. A magyar kir. államvasutak bevételei — a végleges leszámolások szerint — a folyó év június havában igen kedvezően alakultak.

Az év eleje óta június végéig volt a végleges bevétel 7,824 km. pályahossz mellett (tavaly 7,775 km):

	1898. évben	1899. évben
A személy, podgyász- és katonaforgalomból	10.565,792	10.794,769
Az áruforgalomból	29.828,878	31.561,219
Különfélékből	2.915,044	3.131,288
Összesen	43.309,714	45.497,276

A bevételi többlet a folyó év első felében 2.107,562 frt (5%) volt, mely többletnek csaknem 1/3 része, vagyis kerek összegben 1.700,000 frt áruforgalomra esik.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. okt. hó 17-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.40—7.70. Kétszeres buza 5.70—6.20. Rozs 5.50—5.80. Arpa 5.20—5.60. Zab 4.50—4.80. Tengeri: 4.20—5.80. Borsó 14.50. Lencse 15.50. Bab 6.10. Köleskása 11.50. Burgonya 1.25. 100 kiló lánghliszt 14.50. zsemlyeliszt 14.—, fehérkenyér liszt 13.—, barnakenyér liszt 12.—, széna fuvarral 2.—, szalma 55. Szalonna 52.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.30. 100 kiló marhahús 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —60. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70 nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 23.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles —.—, repce —.—, dió 14.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertésbűs 52, juh-hús 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi október 17-ről. Tiszta buza körülbelül 2000 hltr, kétszeres buza 600 hltr, rozs 900 hltr, árpa 500 hltr, zab 450 hltr, tengeri 800 hltr, burgonya 500 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 75 drb, félhizott 80, sovány 100, süldő 190, malac: 300, hizott marha —, jármás ökör 230, fejős tehén 150, borju 120, bivaly 9, juh és kecske 90, ló 232.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 21.

Az irányzat csendes.	
Oszták hitel	368.1/2
Magyar hitel	372.3/4
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	336.1/2
Magyar jelzálog	235.—
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	251.1/2
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délvasut	65.08

Határidők.

Budapest, október 21.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	8.12
Buza áprilisra	8.51
Uj tengeri	5.51
Rozs okt.	6.50
Zab okt.	4.90
Káposzta, repce, aug.	—
Készárú 25,000 mm. változatlan.	—

Érték. Javult.	Bécs, október 21.
Oszt. hitel	865.10
Magyar hitel	867.—
Allamvasut	324.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	115.75
Magyar koronajárdék	94.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,0%	98.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.75
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.—
Oszt. járadék papírban	99.30
Oszt. járadék ezüstben	99.15
Oszt. járadék aranyban	117.—
Oszt. korona járadék	99.50
Oszt. államsorsjegyek	134.50
Oszt. magyar bankrészvény	905.—
Magyar hitelbankrészvény	366.75
Oszt. hitelintézeti részvény	365.30
Párisi vista	325.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.57
Németbirodalmi márka	120.80
London vista	47.80
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Vasárnap október hó 22-én este 8 órakor

Nagy

ELŐADÁS

Délután 4 órakor családi előadás

A délutáni előadáshoz deákok igazolvány előmutatásával, gyermekek és katonák őrmestertől lefelé minden helyen **felét fizetik.**

Karzat 15 kr. Felnőtteknek rendes helyárak. A délutáni előadás 15 kitünően válogatott számból áll és világítás mellett ép oly precize lesz előadva mint az esti:

Hjúságnak nincs ereje, komikus néma játék

15 bohóc és három Auguszt fellépte.

Este 8 órakor nagy előadás

rendes helyárakkal, az esti előadásban gyermekek és katonák is teljes helyárakat fizetnek.

Hódoló üdvözlét

nagy balett egyveleg táncolja a balett kar.

8 fekete esődör

nagyszerűen idomítva és együtt elővezetve

Henry igazgató által

Signorina Ella Criscoulló

Bajos sodrony művésznő.

Dummer Auguszt Mr. Barke

idomított számaraival és kutyáival.

Mr. Alfréd Loyal.

A jelenkor legkiválóbb jokkey lovarja.

Ezenkívül fellépte a legkiválóbb művész csoportnak.

Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdeté 8 órakor.

Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50kr., karzat 25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek

10 éven alul vásár- és ünnepnapok kivételével fizetnek: Helyárak: Zártszéken 60 kr., II. hely 30 kr., karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 krért este a jegyszéknél kapható.

Naponta kivétel nélkül este 8 órakor, ünnep és vasárnapokon délután 4 és este 8 órakor leendő előadás. — Jegyek valamennyi ülőhelyre előre válthatók délelőtt 10 órától délután 6-ig *Pauker Dániel* papirkereskedésében a Szent László-téren.

A nappali pénztár délelőtt 11 órától délután 1-ig és este 7 órától az előadás végéig lesz nyitva.

— Naponta változatos műsor. —
Holnap hétfőn Jour Fix.

Számos látogatásért esd mély tisztelettel

Henry,
tulajdonos és igazgató

4022/1899. eln. sz.

Pályázati hirdetés.

Főispán ur ő méltóságának folyó év október hó 16-án 768. számú intézvénye alapján Nagyvárad város törvényhatóságánál üresedésben levő közigazgatási gyakornoki állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik ezen a szervezeti szabályrendelet 216. § II. pontja értelmében 500 frt. fizetés és 100. frt lakbérilletményrel javadalmazott és nyugdíjigényelegebekötött közigazgatási gyakornoki állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeket méltóságos dr. Beöthy László főispán urhoz **folyó év novem-**

ber hó 6-ának délutáni 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mivel a későbbben érkezett kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1899. október hó 18.-án.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala.

19830 rkp. sz.
1899.

Hirdetés.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Grünberger Izsó nagyvárad lakos Váralja Gilányi-sor 133 számú háznál szappan-főzdet szándékozik felállítani és hogy ezen szappanfőzde-telep engedélyezése céljából 1899 évi október hó 31-ik napján d. u. 3 órára a helyszínére hatósági szemle tüzetetett ki.

E körülményről az érdeklődők azon figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy a telep engedélyezése ellen netán fenforgó észrevételeiket és kifogásaikat a tárgyalás idejére írásban vagy szóval annyival inkább adják be, mert ellenesetben, ha csak köztekintetek akadályul nem szolgálnak, a telepengedély a 1884 évi XVII. t. cz. 27. §. értelmében folyamodó részére ki fog adatni.

Nagy-Váradon 1899 október hó 17-én.

Ij. Rimler Károly
rendőrfőkapitány.

(33.) 1—1

Friss Maroni.

Telefon 249.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni miszerint

fűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és ásványvíz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkiválóbb **chinai és orosz theákkal** valódi **jamaicai, cuba, portorico** és **brazíliai rumokkal**, francia és a legkedveltebb magyar **cognaccal**, Francia és Magyar **pezsgő** valódi öklén termelt **pecesenye, asztali, dessert** és **gyógyborokkal**, ugy a a legkiválóbb **liquerekkel** rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a legkedveltebb **theasüteményeket, csokoládék** és **czukorka különlegességeket**. Naponta **friss kassai és prágai sódar, császárhús, debreczeni kolbász, frankfurti virstli** s itt még fel nem sorolt **hideg felvágottak, ementhali, trappista groyer**, s mindenféle **dessert sajtok, déli és candirozott gyümölcsök** a legkedveltebbek, kitünő zamatos **cuba, gyöngy, jáva és mocca kávé nagyraktárunkat** a legjutányosabb **napi árak** mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, biztosítván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljes megalégedését sikerülend megnyerni.

Kiváló díszletelettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,

Szent László tér, Takarékpénztár épület.

I d e i f ü g e.

Gottschlig Agoston-féle rum lerakat.

Naponta kiváló finom érmelléki esemege szőlő.

Mutatványozik Fekete Károly főelárusító (Budapest V., Deák Ferencz-utca 14. sz. kiadásában megjelent »Szerencse fel« című ismertető lapból:

A SZERENCSE MINT KOMA.

Nem Óperencián túl történt ez s nem mese.
Nincs benne szép királyfi, tündér, boszorka se.
Hol az öreg Dunának hulláma rezdül enyhén,
A délibábos róna igaz magyar fővenyjén,
Egy kis falun esett meg ez a história,
S a hőse nem királyfi, hanem csizmádia.
Egy rozszant házikóban, a falu vége táján
Lakott Sovány Mihály ur. Vén lombos körte-

[fáján,
Mely árnyékot bocsát le kicsinyke udvarán.
E fán kívül s az áron, csirizen, kaptafán
Egyéb vagyona nem volt szegény csizmadiának.
A kincsekből soványul jutott Sovány Mihálynak.
De kárpótlásul érte volt istenáldás bőven,
A gólya ráköszöntött majd minden esztendőben
A házereszre. Bölcső ringott az udvaron,
Pinczében és padláson, szobában s pitvaron
De már a fára mászik fel némelyik nagyocska,
A többi kőzosz gerkőcz meg ott van a

[homokba,
Ott hempereg, sikongat és fölveszi a házat.
Hát még mikor e sok csőr szegény apjukra

[támad,
Kitátva mond és korgó bendővel kér kenyerét...
Sovány ilyenkor bezzeg vakarta a fejét!

S történt egy reggelen, hogy — Isten meg-
[mondhatója,
Hányadszor már — a házra megint leszállt

[a gólya.
Ezuttal kis, mosolygó leányt hozott csőrében,
Ki a teknőbe' (bölcső híján) szenderge szépen.
Sovány uram nem tudta, örvendjen, sirjon-e?
Megnyugodott hisz' ugy se tehet már ellene.
Az Isten adta, tán csak lesz gondja rá az

[Égnek,
Hogy betevő falatjok legyen a kicsikéknek.
De sokkal súlyosabb gond, ki légyen a koma?
A fél falut felkérte már rég' s röstelli ma,
Hogy újra kérje őket. De végre is hiába.
Nincs más mit tenni. Ujból elindul hát s

[nyakába
Veszi a falvat. És jár s kopogtat házra

[házzal,
De senki sem akad már, ki eljöjjön komául.
Volt olyan is, ki ajtót csapott reá morogva,
Hogy ugy terem Soványnál a gyermek, mint

[a gomba.
Más rárivalt gorombán, hogy dolga most
[egyéb...
S mikor az est leszállott és egyre feketébb
Szint öltöttek a házak s feljött a teihold,
Sovány fejét lehajtva, még mindig bandukolt.
A kis falut nagybúsan már jóformán bejárta,
Mindenhol kért, könyörgött, de nem talált

[komára.
A most következő V. sorsjáték I-ső osztályának huzása
ejtetik meg.

A sorsjáték legnagyobb nyereménye esetleg

f. é. november hó 16. — 17-én

1 MILLIO KORONA.

Eredeti sorsjegyeket az I-ső osztályra következő áron ajánlok:

100,000 sorsjegy.
50,000 nyeremény.

1 egész sorsjegy 6 frt ¹/₄ sorsjegy 1 frt 50 kr.
1 fél „ 3 „ ¹/₈ „ — „ 75 „

Minden második
sorsjegy nyer.

A hivatalos tervezet minden sorsjegy-küldeményhez díjtalanul csatoltatik. A »Szerencse fel« című lap f. é. október havi példánya kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg. — Nyeremény esetén óvatos közlés és szigorú titoktartás.

Fekete Károly, a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusítója,
Budapest, V., Deák Ferencz-utca 14.

Ezen megrendelési jegy levágandó s beküldendő.

MEGRENDELÉSI LAP.

T. Fekete Károly úrnak, Budapest, V., Deák Ferencz-utca 14. sz.

Megrendelek ezennel az

V. magyar királyi szabadalmazott osztályosorsjáték I. osztályára.

darab egész sorsjegyet à frt 6. —
„ fél „ „ 3. —
„ negyed „ „ 1. 50 kr.
„ nyolczad „ „ —. 75

Az ellenértéket

frt kr.

a) postautalvánnyal küldöttem.
b) sziveskedjek után venni.

A meg nem felelő küldési mód törlendő.

Pontosan és
olvashatóan
töltendő ki.

Név

Lakhely

Állás

Közlelbi cím

Szabott**olcsó árak!!**

Flegman Ármin

Szabott**olcsó árak!!**

női-divat-terme, Nagyváradi Zöldfa-utca elején.

Köszönet-nyilvánítás és értesítés!

Midőn a n. é. közönségnek, az általam megvett Bémer-téri áruraktár liquidálása alkalmával tapasztalt ritka támogatásáért ezen ez uton hálás köszönetemet kifejezem, ezúttal értesitem, miszerint sikerült az alant felsorolt cikkekben nagy mennyiségeket rendkívül olcsó árért megvásárolni és azokat a Haraszti-féle üzlethelyiségben (Bémer-téren) felülmulhatatlan olcsó szabott árak mellett bocsátom a t. közönség rendelkezésére.

Raktáron vannak most:

Néhány száz vég vászon és chifon.

Roppant sok ruhaszövet.

Nagy választékban fekete és színes selymek.

Rendkívül sok finom himzett stráf, női és férfi zsebkendő különlegességek.

Női fehérneműek u. m.: ingek, nadrágok, corsetták, férfi ingek, hálóingek, láb-
valók, nyakkendők, gallérok és kézelők.

Szőnyegek, paplanok, függönyök.

Valódi kézzel kötött Smyrna-szőnyegek.

Szabott**olcsó árak!!**

*Selyembluzok, alsószoknyák, ruhadiszek, ap-
plications, bélésárak stb.*

Szabott**olcsó árak!!**

Az összes
nép- és középiskolai
tankönyvek
valamint mindennemű papir-, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron
kaphatók:
SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében
NAGYVÁRAD, Fő-utca
(Olány-ház.)

LUDÁCS VILMOS
A m. kir. szabad
OSZTÁLYSORSJÁTÉK
legismertebb és legnépszerűbb
főelárusítója
ajánl és ezektől I. osztályú (V. sorjatek) eredeti sorsjegyeket és pedig:
1 egészét á . . . 3 frt, 1 negyedét á 1.50 kr.
1 lelet á . . . 3 frt, 1 nyolczadát á . . . 75 kr.
Megrendelések az összeg előleges beutalása vagy utóvét mellett is, hármentve esztől késznek.
Budapest, V. ker., Fürdő-utca 10. szám.

Föld eladás.
Kardó község határában a Félix-fürdő mellett *25 hold jó minőségű szántó föld* egy tagban *holdja 150 frtért*, továbbá a községben *egy jó karban levő ház két telekkel* együtt *500 frtért* szabad kézből eladó. A venni szándékozók forduljanak alantírt
Marián Gábor
tulajdonoshoz.
2-3.

Belépési felhívás
a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
V-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1900. január 3-án nyitja meg 5-ik évtársulatát, mely 156 héten át, vagyis 1902. év végéig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után helenként 10 kr. (20 fillér) fizetendő. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet oszthatókat hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/2 részét 6%-os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque lapok után teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr. (10 fillér) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Ezen évtársulat befizetési hetenként háromszor és pedig:

vasárnap délelőtt . . . 9—11 óráig,
szerdán délután . . . 3—5
pénteken délután . . . 3—5

teljesíthetők s tisztelettel kérjük mindazokat, kik ezen 5-ik évtársulatunkba tagol be akarnak lépni, hogy a felvétel iránt *intézeti helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. szám)* mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. október hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósága.

A szövetkezetnek ez időszert mintegy 2000 tagja van több mint 30.000 üzletrésszel.

(32.) 1—15.

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

KISS DÁVID,

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

m. k. szab. osztálysorsjáték egyedüli főelárusító helye

Nagyváradon.

A f. év november havában kezdődő V-ik játékra kérem igen tisztelt vevőim mielőbbi szives részvételét, addig mig készletem tart. Főelárusító helyem, tekintve sorsjegyeim menüiségét

a legszerencsésebb az egész országban.

A lefolyt 4-ik játékban sorsjegyeimre esett nyeremények összege felülhaladja

a félmillió koronát.

Nálam vásárolt sorsjegyekre esett nagyobb nyeremények 400.000 korona az 56195. számra, 10.000 korona a 93835. számra, 10.000 korona a 93847. számra, 5000 korona az 55018. számra, 17 drb á 2000 korona, 14 drb á 1000 korona, 15 drb á 500 korona.

Jegyzék.		2 nyeremény á 100.000		200.000 korona		432 nyeremény á		2.000		864.000 korona	
100.000 sorsj. 50.000 nyeremény.		1 nyeremény á 90.000		90.000 korona		763 nyeremény á		1.000		763.000 korona	
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben a tervezet 9. §-a szerint		1 nyeremény á 80.000		80.000 korona		1238 nyeremény á		500		619.000 korona	
1.000.000 korona (egy millió).		1 nyeremény á 70.000		70.000 korona		90 nyeremény á		300		27.000 korona	
1 jutalom — — — 600.000 korona		2 nyeremény á 60.000		120.000 korona		31700 nyeremény á		200		6.340.000 korona	
1 nyeremény — — — 400.000 korona		1 nyeremény á 40.000		40.000 korona		3900 nyeremény á		170		663.000 korona	
1 nyeremény — — — 200.000 korona		5 nyeremény á 30.000		150.000 korona		4900 nyeremény á		130		637.000 korona	
		1 nyeremény á 25.000		25.000 korona		50 nyeremény á		100		5.000 korona	
		7 nyeremény á 20.000		140.000 korona		3900 nyeremény á		80		312.000 korona	
		3 nyeremény á 15.000		45.000 korona		2900 nyeremény á		40		116.000 korona	
		51 nyeremény á 10.000		310.000 korona		50000 nyeremény és 1 jutalom				13.160.000 korona	
		67 nyeremény á 5.000		335.000 korona						melyek 6 osztályban kisorsoltatnak.	
		3 nyeremény á 3.000		9.000 korona							

Az első osztály eredeti árai:

Egész — — 6 frt — kr. Negyed — 1 frt 50 kr.
Fél — — — 3 frt — kr. Nyolczad — — 75 kr.

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.